

SOSYAL BİLGİLER VE TARİH DERSLERİ İÇİN ALTERNATİF BİR KAYNAK: eba.gov.tr

Arş.Gör.Galip ÖNER

Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
galiponer@erciyes.edu.tr

ÖZ

Gelişen teknolojinin bir yansıması olarak 2011-2012 eğitim-öğretim yılında ülkemizde eğitim alanında reform sayılabilecek bir uygulama Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hayata geçirildi: Fatih Projesi (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi). Başta 17 ilde 54 okulda pilot uygulama olarak gerçekleştirilen proje 2016 itibariyle binlerce okulda uygulanmaktadır. Proje kapsamında okullara gönderilen etkileşimli tahta ve öğrencilere dağıtılan tablet bilgisayarlar için projenin ana bileşenlerinden biri olan eğitsel e- içeriğin sağlanması ve yönetilmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEGİTEK) tarafından her sınıf seviyesine uygun, doğru ve güvenilir e- içerikleri sunmak için 2012 yılında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) hizmete geçirilmiştir. MEB, bu hizmetin amacını; “okulda, evde, kısacası ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojileri araçlarını kullanarak etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamak” olarak açıklamaktadır. EBA, Fatih Projesi'nin kapsamının genişletilmesiyle ve e- içeriklerinin artırılmasıyla ilkökul, ortaokul ve ortaöğretim kademelerinde yer alan birçok ders için alternatif bir kaynak olarak yer edinmektedir. Araştırmanın amacı, sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin kendi derslerinden hareketle EBA hakkındaki görüşlerini almak ve sosyal bilgiler ile tarih dersleri kapsamında EBA'da yer alan ders içeriklerinin bir analizini yapmaktır. Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın bir boyutunda veriler görüşme yöntemi ile toplanmış ve bu kapsamda 6'sı sosyal bilgiler, 6'sı tarih olmak üzere 12 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Araştırmanın diğer bir boyutunda ise doküman inceleme yöntemiyle EBA'da yer alan ders içerikleri incelenmiştir. Farklı nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmadan elde edilen veriler yine farklı nitel veri analiz yaklaşımlarıyla çözümlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Tarih, EBA (Eğitim Bilişim Ağı), Öğretmen, eba.gov.tr

AN ALTERNATIVE SOURCE FOR SOCIAL STUDIES AND HISTORY LESSONS: eba.gov.tr

ABSTRACT

As a reflection of developing technology, in 2011-2012 education year, Ministry of National Education put into practice an implementation that can be regarded as a reform: Fatih Project (Act of Searching for Opportunities and Developing Technology). At the beginning, the project which was put into practice as a pilot scheme in 17 provinces and 54 schools has been implemented in thousands of schools as of 2016. For interactive boards and tablet computers sent to schools in the scope of the project, in order to provide and conduct educative e-content which is a component of the project, and to offer accurate and reliable e-content in accordance with every class level, Education Information Network (EBA) was put into service in 2012 by Ministry of National Education Directorate General for Innovation and Education. Ministry of National Education explains the aim of this service as follows: “by using information technologies at school, home, etc, briefly everywhere if needed, to support effective material use and actualize the integration of technology to the education”. Education Information Network will be an alternative source for many lessons studied in primary, secondary and high schools by increasing e-contents and the scope of Fatih Project. The aim of the study is to analyze contents of lessons included in Education Information Network in the scope of social studies and history lessons and to receive opinions of social studies and history teachers about EBA. In the study, qualitative research method was used. In one aspect of the study, data was collected with interview method and in this context, 12 teachers, 6 of whom are social studies teachers and the other 6 of whom are history teachers, were interviewed. In another aspect of the study, lesson contents were analyzed with the help of document review method. The data acquired from the study in which different qualitative research methods were used was analyzed again with different qualitative data analysis approaches.

Keywords: Social Studies, History, EBA (Education Information Network), Teacher, eba.gov.tr

1.GİRİŞ

Çağımızın hızla gelişen teknolojisi sosyal hayatın birçok alanında önemli etkiler oluşturduğu gibi aynı etki eğitim-öğretime de yansımıştır. Sınıflarımızın birçoğunda yer almış televizyon, film/video oynatıcılar ve tepegöz projeksiyonlarıyla birlikte başlayan eğitimde teknolojikleşme süreci sınıflarımıza bilgisayar ve projeksiyon cihazlarının girişiyle hız kazanmıştır. Ülkemizde bu süreç 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hayata geçirilen bir uygulama ile önemli bir aşama kaydetmiştir. Bu uygulamanın adı FATİH Projesi'dir (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi). Eğitimde FATİH Projesi, eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğini sağlamak ve okullarımızdaki teknolojiyi iyileştirmek amacıyla bilişim teknolojileri araçlarının öğrenme-öğretme sürecinde daha fazla duyu organına hitap edilecek şekilde, derslerde etkin kullanımı için başlatılmıştır (MEB-FATİH, 2016). Başlangıçta 17 il 54 okulda pilot uygulama olarak gerçekleştirilen bu proje 20 Temmuz 2016 itibarıyla tüm illerimizde faaliyete geçirilmiş olmakla birlikte tüm teçhizatlarıyla (internet altyapısı kurulmuş-tablet bilgisayarları dağıtılmış-fiber internet erişimi sağlanmış) birlikte 3152¹ okulda uygulanmaktadır.

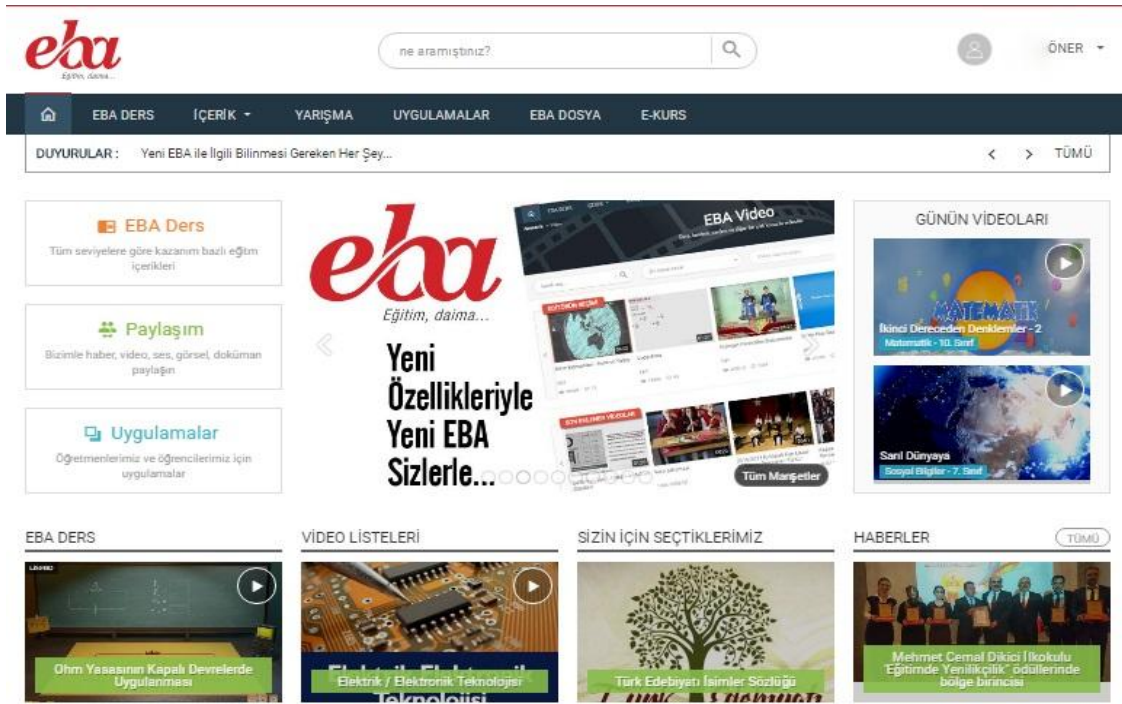
FATİH Projesi okulöncesi, ilköğretim ile ortaöğretim düzeyindeki tüm okullarda dizüstü bilgisayar, LCD panel, etkileşimli tahta ve internet ağ altyapısı sağlanmasını öngörmektedir. Bu proje çerçevesinde öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilmesi planlanmaktadır. Bu süreçte öğretim programları, teknoloji destekli öğretime uyumlu hale getirilerek eğitsel e- içerikler oluşturulacaktır. FATİH projesi, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmekte olup, Ulaştırma Bakanlığı tarafından desteklenmektedir. Proje kapsamında tüm dersliklere etkileşimli tahta ile tüm öğrenci ve öğretmenlere tablet dağıtılması planlanmaktadır. Etkileşimli tahta ve tablet dağıtımının yanı sıra e-kitap ve e- içerik hazırlama çalışmaları da devam etmektedir. Eğitimde FATİH projesinin beş ana bileşenden oluştuğu belirtilmektedir. Bu bileşenler, donanım ve yazılım altyapısının sağlanması; eğitsel e- içeriğin sağlanması ve yönetilmesi; öğretim programlarında etkin Bilgi İletişim Teknolojileri (BİT) kullanımı; öğretmenlerin hizmet içi eğitimi; bilinçli, güvenli, yönetilebilir ve ölçülebilir BİT kullanımının sağlanması olarak açıklanmıştır (MEB'den akt. Türker ve Güven, 2016).

Proje kapsamında eğitim-öğretim sürecini doğrudan etkileyen önemli bileşenlerden biri *Eğitsel E-İçeriğin Sağlanması ve Yönetilmesi*'dir. Nitekim dersliklerde kurulan akıllı tahtaların ve öğrencilere dağıtılan tablet bilgisayardan azami düzeyde verim alınabilmesi için eğitim-öğretimde kullanılacak e- içeriklerin hazırlanması gerekmektedir. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (YEGİTEK) tarafından her sınıf seviyesine uygun, doğru ve güvenilir e- içerikleri sunmak için 2012 yılında Eğitim Bilişim Ağı (EBA) hizmete geçirilmiştir. Bu platformun amacını MEB, "okulda, evde, kısacası ihtiyaç duyulan her yerde bilgi teknolojileri araçlarını kullanarak etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamaktır" (EBA, 2016) şeklinde tanımlamıştır.

2012 yılından itibaren yeni içeriklerle kendisini geliştiren EBA platformu, Fatih Projesi'nin kapsam ağının genişlemesiyle birlikte binlerce okula ve yüzbinlerce öğrenciye ulaşmış

¹ Bu veri, T.C. Başbakanlık İletişim Merkezi'ne yapılan *Bilgi Edinme* başvurusu sonucunda Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nden elde edilmiştir.

bulunmaktadır. Araştırmamızın çalışma alanını oluşturan ortaöğretim kademesinde yer alan Tarih ve ortaokul kademesinde yer alan Sosyal Bilgiler derslerinin zengin içeriklerinin olması nedeniyle ve bazen soyut konuları da içermeleri nedeniyle görsel eğitim malzemelerine sıklıkla başvurulmuş dersler olarak bilinmektedirler. Günümüzde artık web tabanlı öğrenme, bilgisayar destekli eğitim gibi eğitim-öğretim süreçlerinde teknolojinin yer alması gerektiğini belirten ve kanıtlayan çeşitli alanlarda yapılan çalışmalar gün geçtikçe artmakta ve önem kazanmaktadır. Bu kapsamda EBA Platformu 03.11.2016 tarihi itibarıyla 12.374.240 kayıtlı kullanıcıya, 12.734 habere, 63.827 görsele, 15.645 video'ya, 6.161 ses dosyasına, yalnızca öğretmenlere açık 36 portal'a, herkese açık 79 portala, 2.093 dergi'ye, 16.987 doküman'a ve 779 e-kitap'a sahiptir (EBA, 2016).

Görüntü 1. eba.gov.tr Adresi Ana Sayfa Görüntüsü

Alanyazın incelendiğinde EBA ile ilgili çalışmalar ağırlıklı olarak 2015 yılından itibaren hız kazanmıştır. Bu tarihten öncesi çalışmalar ise çoğunlukla FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesi kapsamında (Alkan, Bilici, Akdur, Temizhan ve Çiçek, 2011; Akıncı, Kurtoğlu ve Seferoğlu, 2012; Gürol, Donmuş ve Arslan, 2012; Balcı ve Gökçaya, 2013; Çiftçi, Taşkaya ve Alemdar, 2013; Ekici ve Yılmaz, 2013; Banoğlu, Madenoğlu, Uysal ve Dede, 2014; Özkan ve Deniz, 2014; Polat, 2014; Keleş ve Turan, 2015; Altın ve Kalelioğlu, 2015; Karatekin, Elvan ve Öztürk, 2015) ele alınmıştır. EBA ile yapılan ilk çalışmalar incelendiğinde çalışmaların öğretmen ve öğrencilerle yapılan yüksek lisans tezleri olduğu ve nicel araştırma deseni içerisinde yapıldığı (Güvendi, 2014; Alabay, 2015; Tutar, 2015) gözlemlenmektedir. 2016 yılı içerisinde ise nitel araştırma deseni ile yapılmış çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmalardan Kurtkede Fidan, Erbasan ve Kolsuz (2016), Türker ve Güven (2016) ile Karalar ve Doğan (2017) öğretmenler ile, Tüysüz ve Çümen (2016) öğrenciler ile, Aktay ve Keskin (2016) ise doküman incelemesiyle EBA ile ilgili çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Ayrıca Ekici, Arslan ve Tüzün (2016) ile Pala, Arslan ve Özdiç (2017) ise farklı branşlardaki öğretmenler ile EBA web platformunun kullanılabilirliğine dair bir benzer çalışmalar gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada ise bugüne kadar yapılan çalışmalardan farklı olarak tek bir araştırma paradigması içerisinde iki farklı

veri toplama aracı (Görüşme-Doküman İnceleme) kullanılmıştır. Böylelikle ortaya çıkan bulguların karşılaştırılmasına ve daha iyi anlamlandırılmasına olanak sağlanmıştır. Ayrıca çalışma EBA ile ilgili Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmenleriyle yapılan ilk çalışma olmasından ve yine Sosyal Bilgiler ve Tarih dersleriyle ilgili EBA’da yer alan ders içeriklerinin analizinin yapıldığı ilk çalışma olması bakımından oldukça önemlidir. Bu çalışma ile özelde Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmenlerinin branşları dâhilinde EBA’da yer alan ders içeriklerini, genelde ise EBA platformunu tanınması için bir rehber olacağı düşünülmesi ve ayrıca ileride yapılacak çalışmaların belirtilen branşlar kapsamında EBA’da ki içeriğin göstereceği gelişim sürecinin de karşılaştırılmasına ve somutlaştırılmasına olanak sağlayacağı düşüncesi araştırmanın motive kaynaklarını oluşturmaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretmenlerinin derslerde EBA kullanımına ve içeriğine ilişkin görüş ve düşüncelerini almak ve *eba.gov.tr* adresinde yer alan Sosyal Bilgiler ve Tarih ders içeriklerinin bir analizini yapmak araştırmamızın amacını oluşturmaktadır.

2.YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırmada Nitel Araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Nitel araştırma, mümkün olduğu kadar doğal ortamın az bozulmasıyla birlikte bize toplumsal olayların manasını açıklamada ve anlamada yardımcı olan, çeşitli araştırma şekillerini kapsayan şemsiye bir kavramdır (Merriam, 1998). Nitel araştırma, verilerin toplanması ve analizinde sayısallaştırmalardan ziyade genellikle kelimelere vurgu yapan bir araştırma stratejisidir. Yani sayılardan çok kelimelerle anlam bulmaktadır (Bryman, 2001; Miles ve Huberman, 2015). Glesne’ye (2013) göre nitel araştırma ise, “Kelimeler ya da gözlemler gibi ölçülmesi zor olan nitelikler üzerine odaklanan ve niteliklerin yorumlanmasına ve çözümlenmesine dayanan bir araştırma türü”dür. Araştırmamız sorularına cevap aramak için gerek veri toplama araçlarında gerekse de veri analiz sürecinde kullanılacak en uygun modelin Nitel Araştırma olduğuna karar verilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Patton’a (1987) göre amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir. Ölçüt örnekleme yöntemindeki temel anlayış ise, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmamızda kullanılan ölçüt ise Fatih Projesi kapsamında sınıflarında Akıllı Tahta bulunan okullarda görev yapmakta olan öğretmenler ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim ve öğretim yılında ortaokul ve liselerde belirli branşlarda görev yapmakta olan 12 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin bazı bilgiler Tablo-1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna İlişkin Bilgiler

Kod	Cinsiyet	Branş	Üniversite	Fakülte-Program	Kıdem	Görüşme Tarihi
-----	----------	-------	------------	-----------------	-------	----------------

SB-1	Kadın	Sosyal Bilgiler	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Eğitim Fakültesi –Coğrafya Öğretmenliği	18	16.06.2016
SB-2	Kadın	Sosyal Bilgiler	Fırat Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi - Tarih Bölümü	21	16.06.2016
SB-3	Erkek	Sosyal Bilgiler	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Eğitim Fakültesi -Tarih Öğretmenliği	16	16.06.2016
SB-4	Kadın	Sosyal Bilgiler	Erciyes Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi - Tarih Bölümü	16	29.06.2016
SB-5	Erkek	Sosyal Bilgiler	Ege Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi - Tarih Bölümü	25	29.06.2016
SB-6	Kadın	Sosyal Bilgiler	Adıyaman Üniversitesi	Eğitim Fakültesi - Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	3	27.08.2016
T-1	Erkek	Tarih	Gazi Üniversitesi	Eğitim Fakültesi - Tarih Öğretmenliği	21	17.06.2016
T-2	Erkek	Tarih	Fırat Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi - Tarih Bölümü	25	17.06.2016
T-3	Erkek	Tarih	Selçuk Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi - Tarih Bölümü	25	17.06.2016
T-4	Kadın	Tarih	İstanbul Üniversitesi	Fen-Edebiyat Fakültesi - Tarih Bölümü	15	27.08.2016
T-5	Erkek	Tarih	Selçuk Üniversitesi	Eğitim Fakültesi - Tarih Öğretmenliği	18	15.06.2016
T-6	Erkek	Tarih	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Eğitim Fakültesi - Tarih Öğretmenliği	15	06.09.2016

Tablo 1’de belirtildiği üzere 12 katılımcıdan 6’sı Sosyal Bilgiler, 6’sı ise Tarih Öğretmenliği branşında görev yapmaktadırlar. Sosyal Bilgiler katılımcılarının 3’ü Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü’nden, 1’ Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği’nden, 1’i Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği’nden ve 1’i de Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programından mezun olmuştur. Tarih Öğretmenliği katılımcılarından ise 3’ü Fen-Edebiyat Fakültesi, diğer 3’ü ise Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği programından mezun olmuşlardır. Sosyal Bilgiler katılımcılarının mesleki deneyim ortalaması 16.5 yıl, Tarih Öğretmeni katılımcılarının ise mesleki deneyim ortalaması 20 (19.8) yıldır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki farklı nitel veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar görüşme ve doküman incelemidir. Briggs (1986) görüşmenin sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir veri toplama yöntemi olduğunu ve bu durumun da görüşme yönteminin bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikâyetlerine ve duygularına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem olmasından kaynaklandığını belirtmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu bağlamda araştırmamız sorularını cevaplandırmak için yarı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilmiştir. Mülakatta yer alan sorular alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda hazırlanarak birer Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmeniyle pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan pilot görüşmeler sonucunda görüşme formunda yer alan bazı sorular çıkarılarak ve yerine yeni sorular eklenerek form üzerinde düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan son değişiklikler tekrar alan uzmanlarınca gözden geçirilerek çalışma için verilerin toplanılmasına başlanmıştır. Mülakat öncesi her bir katılımcı araştırmanın amacı ve süreci hakkında bilgilendirilmiştir. Mülakat öncesi katılımcılara yapılacak görüşmelerin tamamen bilimsel amaçla kullanılacağı, alınacak ses kayıtlarının başka şahıslar tarafından kesinlikle kullanılmayacağı ve araştırma sonuçları hakkında kendilerine dönütler verileceği açıklanarak katılımcıların güveni kazanılmıştır. Mülakatın yapılacağı yer okulun idari yönetimine ve katılımcının tercihi göre belirlenmiş olup çoğunlukla sessiz ortamlar olan rehberlik servisi odası, müdür ve müdür yardımcısı odalarında gerçekleştirilmiştir.

Mülakatlarda yönlendirici soru kullanılmamasına dikkat edilerek katılımcının kendi görüş ve düşüncelerini almaya özen gösterilmiştir. Mülakatlarda öğretmenlerin görüşlerine açıklık getirmek ve daha fazla veri toplamak amacıyla sonda sorulara da ara ara yer verilmiştir. Örneğin, “EBA’nın özellikle ders anlatımlarını kullanmıyorum” şeklinde görüş bildiren bir katılımcıya “Neden kullanmıyorsunuz?” şeklinde sorular da yöneltilmiştir. Her bir katılımcıyla bire bir yapılan görüşmeler katılımcıların izniyle kayıt altına alınmış ve çalışma sürecinde eksiksiz olarak yazıya geçirilmiştir.

Araştırmamız kapsamında kullanılan diğer bir veri toplama aracı ise Doküman İnceleme’dir. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmanın geçerliğini artırmak amacıyla, görüşme ve gözlem yöntemlerinin yanı sıra, çalışılan araştırma problemiyle ilişkili yazılı ve görsel materyal ve malzemeler de araştırmaya dâhil edilebilir. Bu demektir ki, doküman incelemesi veya analizi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi, diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak da işe yarayabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmamıza ek olarak öğretmen görüşlerini daha iyi yorumlayabilmek adına EBA Ders içeriklerine ilişkin bir doküman inceleme yapılmasının araştırmaya hem farklı bir boyut kazandırmasına hem de araştırmanın geçerliğini güçlendirmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Verilerin Analizi

Ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınan görüşmeler bilgisayar ortamında yazılı metin haline dönüştürüldükten sonra metinler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür (Özdemir, 2010). Veri analizine başlarken her bir katılımcının görüş ve düşüncelerini bütüncül bir bakış açısıyla ele alabilmek için her bir metin baştan sona kadar okunmuştur. Daha önce belirlenen temalar (Kaynaklar, EBA Kullanma Durumu gibi) etrafında her bir katılımcının görüşleri satır satır okunarak temalar altına yerleştirilebilecek anahtar kelimeler ve cümlelerin altı çizilerek tema altlarına yerleştirilmiştir. Daha sonra birbirini kapsayıcı cümle ve kelimeler çıkarılarak her bir öğretmenin anahtar kelime ve cümleleri ne kadar sıklıkla kullandığı belirlenerek ifadelerin frekans (f) değerlerine ulaşılmıştır. Veri analizi sonucu elde edilen bulguların katılımcı görüşlerine dayandığını göstermek amacıyla görüşmeden elde edilen doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Doğrudan alıntılarının seçilmesinde aranılan durumu diğer katılımcılara göre daha iyi ifade eden öğretmenlerin görüşlerine öncelik verilmiştir. Araştırma verilerini gösteren tablolar sonrasında yapılan yorumlamalara verilerden hareketle ve bir nitel araştırmacının sahip olabileceği bir objektiflikle yapılmaya gayret gösterilmiştir.

Araştırmada kullanılan Doküman İncelemesi sonucunda elde edilen veriler İçerik Analizi’ne tabi tutularak çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek’e (2011) göre dokümanların diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanılması durumunda, karmaşık bir veri analizine ihtiyaç olmayacağını çünkü araştırmacı dokümanlardan elde edeceği verileri, görüşme veya gözlemler yoluyla elde edeceği verileri desteklemek, çürütmek veya bulduğu sonuçlara alternatif açıklamalar getirmek amacıyla kullanabilir demiştir. Bu durumda araştırmacının bir doküman setini nasıl kullanacağı ve doküman veya dokümanlarda kapsanan veriyi nasıl analiz edeceği, önceden belirlediği problem ve alt problemler yoluyla zaten belirlediğini yani doküman analizine temel olacak kategori veya temalar zaten belirli olduğunu ifade etmişlerdir. Araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri kaynağı olarak değil, bir tür ek veri kaynağı olarak kullanıldığından dolayı içerik analizi türlerinden Frekans Analizi kullanılmıştır. Frekans analizi en basit şekli ile kayıt birimlerinin nicel olarak görünme

sıklığını ortaya koymaktır. Analizi yapılan materyalde mesaj öğelerinin hangi sıklıkla görüldüğünün sayılması amaçlanmışsa, sayılabilecek nitelikte birimler frekans türünde ifade edilir. Bu belirli bir ögenin yoğunluğunu ve önemini anlamayı sağlar. Frekans analizi sonucunda, öğeler önem sırasına konulabilmekte ve sıklığına dayalı olarak sınıflandırma yapılabilmektedir (Karadağ, 2010).

3.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular iki aşamada verilmiştir. İlk aşamada sosyal bilgiler ve tarih öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda elde edilen veriler analiz edilerek çözümlenmiş ve bulgular tablolar şeklinde frekans (f) değerleriyle birlikte verilmiştir. Bazı tablolar ise görüşmelerden alınan doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. İkinci aşamada ise eba.gov.tr adresinde yer alan Sosyal Bilgiler ve Tarih ders içerikleri/materyalleri ile ilgili içerik analizi gerçekleştirilmiştir. Sosyal Bilgiler ve Tarih dersleri ile ilgili bölümlerde yer alan içerikler çeşitli kategorilere ayrılarak sayısal değerleri tablolaştırılarak verilmiştir.

Öğretmenlerin EBA İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular

Çalışma kapsamında öğretmenlerle gerçekleştirilen görüşmelerde öğretmenlere yöneltilen sorulardan elde edilen bulgular bu bölümde ele alınmıştır.

Derslerde kullanılan kaynaklara ilişkin bulgular

Araştırmamız kapsamında hazırlanan görüşme formunun ilk sorusu “*Dersleriniz de hangi kaynakları kullanıyorsunuz?*” şeklindedir. Bu soruya gerek sosyal bilgiler gerekse de tarih katılımcılarının benzer yanıtları vermeleri nedeniyle branş olarak bir ayrıma gidilmemiş tüm katılımcıların verdikleri yanıtlar toplu olarak Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Kullanılan Kaynaklara İlişkin Bulgular

Kaynaklar	f
Ders Kitabı	8
İnternet Kaynakları	8
EBA (Eğitim Bilişim Ağı)	6
Kendi Not/Materyalleri	5
Çalışma Kitabı	3
Akademik Kitaplar	2
Edebi Eserler	2
Video/Film/Belgesel	2
Konu Anlatımlı Test Kitapları	2
Sürelili Yayınlar	1
Toplam	39

Tablo 2’de gösterildiği üzere öğretmenlerin en çok kullandıkları kaynaklar Ders Kitabı (f: 8) ve İnternet Kaynakları’dır (f: 8). Öğretmenlere yöneltilen sonda sorular ile Ders Kitabı’nın en çok kullanılan kaynak olmasında Milli Eğitim Bakanlığı onaylı kitaplar olması ve TEOG, YGS ve LYS sınavlarda soruların hazırlanmasında ders kitabındaki bilgilerden yararlandığı düşüncesi gelmektedir. İnternet Kaynaklarının ise en çok kullanılan kaynaklardan biri olmasında ise günümüzde bilgiye ulaşmada en çok yararlandığımız araç olan internetin eğitim-öğretime bir yansıması olarak görülebilir. Öğretmenler daha çok interneti görsel

malzemelere ulaşmada kullanılmaktadır. En çok kullanılan internet kaynakları ise YouTube, sosyal bilgiler ve tarih eğitimi ile ilgili forum, internet adresleri ve sosyal medya hesaplarıdır. Öğretmenlerin en fazla kullandıkları diğer bir kaynak ise EBA (Eğitim Bilişim Ağı)'dır (f: 6). Bunlar dışında kullanılan diğer kaynaklar ise sırasıyla öğretmenlerin Kendi Not/Materyalleri, Çalışma Kitabı, Akademik Kitaplar, Edebi Eserler, Video/Film/Belgesel, Konu Anlatımlı Test Kitapları ve Süreli Yayınlar'dır. Derslerde kullanılan kaynaklara ilişkin bazı öğretmen görüşleri ise aşağıda verilmiştir.

Ders Kitabı'nın temel kaynak olduğunu ifade eden SB-2 bu konuda "Öncelikle Milli Eğitimin kitabı bizim gerçekten mecburi olduğu için demiyorum her zekâ seviyesine göre öğrenci olduğu gibi hem maddi farklılıkta çocuklarda var sınıflarımızda ve ben çok kaynak alınması taraftarı değilim gereksiz kaynak piyasada bulunan fiyatı böyle çok yüksek olan kaynakların alınması taraftarı değilim o nedenle benim için birinci kaynak Ders Kitabı. Onun dışında kendi materyallerimi oluşturuyorum ve kullanıyorum." demiştir. Ancak ders kitabı hakkında SB-2'nin tersine bir görüşe sahip olan SB-5 ise "Sosyal Bilgilerde şunu söyleyeyim Tarih ile ilgili elimde çok geniş kaynaklar var bunlar akademik kaynaklar, coğrafyayla ilgili pek çok yayın kuruluşunun kaynakları evimde var kaynak noktasında içime sininceye kadar onu söyleyeyim Milli Eğitim'in ders kitabı benim için bir referans değil çoğu zaman yetersiz buluyorum anlatım tekniklerini de yaklaşımlarını da beğenmiyorum. Kendimce metodoloji oluşturuyorum o metodolojiyi oluştururken de içime sininceye kadar yani ben Google'dan ha bire arama yaptığımı görüyorum mesela şuna bakıyorum buna bakıyorum baktım olmuyor telefon açtığım oluyor coğrafyacı arkadaşlara şurda şöyle bir şey var da içime sinmedi gibi o noktada içime sininceye kadar o kaynağın peşinden dolaşıyorum. Kütüphaneye giderim kaynak kitaplara bakarım demek istediğim kaynak noktasında ben araştırmacı olduğuma inanıyorum." şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

SB-3 ise ders kitabına bağlı kaldığını ancak ağırlıklı olarak kendi not ve materyallerinden de yararlandığını "Ders Kitabına bağlıyız fakat Çalışma Kitabı'nın zaman darlığından dolayı tam istediğimiz seviyede kullanılmadığını söyleyebilirim. Kaynak çok aldırmiyorum aldırmmam da fakat benim konunun özeti mahiyetinde notlarım vardır. O notları çocuklara dağıtırm ve derste çok fazla yazı yazdırmam yazı yazdırma çok azdır bizde ama bazı çok önemli hassas olan yerleri yazdırırm özellikle yazdırırm dağıttığım notta olsa bile yazdırırm veya nottan verdiğim o kısmı yazmaları için ödev olarak veririm. Çünkü bazıları yazdığı zaman daha iyi anlıyor. Yani sadece okuyun geçin veya şurası böyledir diye değil yazmaları noktasında da görev veririm. EBA'yı çok kullanıyorum. Onun dışında bunca yılın tecrübesi olarak bir arşivimiz var Arşivden her konunun durumuna göre farklı materyaller çıkıyor ve onları da kullanıyorum." cümleleriyle ifade etmiştir.

Farklı kaynakları kullandığını ifade eden T-3 ise "Kendi toplamış olduğum kaynaklardan, internet aracılığıyla edindiğim slaytlardan, ders kitabından, e-okul ve EBA'nın kaynaklarında da yararlanırm. Olabildiğince farklı kaynaklardan yararlanmaya çalışırm." demiştir. T-1 de T-3 gibi farklı kaynakları kullanmaya çalıştığını "Görsel malzemeleri daha çok Youtube'dan video indirmek şeklinde aldığımı söyleyebilirim. EBA Market'ten malzeme derlemeye ve kullanmaya çalışıyorum. Onun dışında kütüphanemiz var kütüphanedeki romanlar, şiir kitapları, öğrencilere tavsiye ettiğim kitapları kullanıyoruz, onun dışında akıllı tahtadan eğer öğrenciler malzeme getirmişse onları paylaşıyoruz." sözleriyle ifade etmiştir.

EBA kullanma durumuna ilişkin bulgular

Görüşme formunun ikinci sorusu "EBA'yı (Eğitim Bilişim Ağı) derslerinizde kullanıyor musunuz?" şeklinde olup alınan yanıtlar Tablo 3'teki gibidir.

Tablo 3. EBA Kullanma Durumlarına İlişkin Bulgular

EBA Kullanma Durumu	f
Evet	10
Hayır	2
Toplam	12

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere, çalışma grubunda yer alan 12 katılımcının 10'u EBA'yı kullanırken, 2'si ise kullanmadığını belirtmiştir. Katılımcılardan alınan EBA'yı kullanma durumlarına ilişkin görüşlerden bazıları şu şekildedir:

Platformu beğendiğini ve kullandığını belirten SB-2 bu konuda “*Kesinlikle kullanıyorum ve bu sene EBA'yı gerçekten çok beğendim. Diyorum ya hep kendi kaynaklarımı kendi sunularımı oluşturdum ya da internette var olan sunumları kendime ayarlayarak kullanıyorum çünkü ben görsellikten yanayım bizim dersimizde bir çocuğa Mısır'ı anlatırken sen o çocuğa Mısır'ın nerde olduğunu göstermeden onu anlatamazsın ya da bir Karadeniz'i anlatırken işte Karadeniz'in büyük bir deniz olduğunu ya da işte Türkiye'nin kuzeyinde yer aldığını söylersen hiçbir şey anlamaz o çocuk ama görsellik önemli ve EBA bunu yapmış. Benim işimi kolaylaştırdı ikinci dönem sürekli EBA'yı kullandım.*” demiştir. SB-5 ise platformu öğrencilerin beğenmediğini “*Açıkçası kullanmıyorum, birkaç kez açtık EBA'yı öğrenciler -beşinci sınıflar- hocam bu ne ya dediler yani EBA'yı renksiz buluyorlar öğrenciler.*” öğrencilerden aldığı tepkilerle dile getirmiştir. Platformu kullanmayan katılımcılara ait görüşler ise başka bir tema altında ele alınacağı için burada yer verilmemiştir.

EBA'da kullanılan içeriklere ilişkin bulgular

Çalışma kapsamında tüm katılımcılara yöneltilen diğer bir soru ise “EBA'da daha çok hangi kaynakları kullanıyorsunuz?” olmuştur. Bu kapsamda alınan yanıtlar Tablo 4 ve Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretmenleri'nin EBA'da Kullandıkları İçeriklere İlişkin Bulgular

Eba'da Kullanılan İçerikler (Sosyal Bilgiler)	f
Canlandırmalar/Videolar	3
Sunumlar/Slaytlar	2
Testler	2
Etkinlikler	1
Haritalar	1
Toplam	9

Tablo 5. Tarih Öğretmenleri'nin EBA'da Kullandıkları İçeriklere İlişkin Bulgular

Eba'da Kullanılan İçerikler (Tarih)	f
Canlandırmalar/Videolar	3
Sunumlar/Slaytlar	3
Etkinlikler	2
Testler	1
Toplam	9

Tablo 4 ve Tablo 5'te belirtildiği üzere çalışmada yer alan her iki branştan tüm katılımcıların EBA'da en çok kullandıkları içerik Canlandırmalar/Videolar'dır. Bunun dışında en fazla kullandıkları içerikler ise sırasıyla Sunumlar/Slaytlar, Testler, Etkinlikler ve Haritalar'dır.

EBA'da kullanılan kaynaklara ilişkin öğretmenlerin görüşleri benzerlik göstermektedir bu görüşlerden bazıları: “*Daha çok slaytlarını kullandık bu yıl biz. Canlandırma bölümleri vardı onları kullandık hani biraz daha ilgilerini çeksin mesela Erzurum Kongresi canlandırma*”

bölümlerini açıp orada Mustafa Kemal konuşuyor, dinleniyor, karar alınıyor gibi o tür şeyler daha çok ilgilerini çekti. Yani canlandırmalarını kullandık. Dediğim gibi konu anlatım bölümleri çok sıkıcıydı onları kullanmadık.” (SB-1); SB-2 de “Test’leri 8’lerde çok kullanıyorum. 5, 6 ve 7’lerde ise hemen hemen hiç test kullanmıyorum diyebilirim. Bunun dışında özellikler video ve sunumları çok beğeniyorum. Ama canlandırmalar dışındaki konu anlatımlarını değil özellikle belirtmek istiyorum.” demiştir. SB-3 ise yine benzer bir ifadeyle “EBA içerisinde daha çok görsel kaynakları kullanıyorum. Özellikle hani Tarihi konuları video şeklinde anlatan animasyonları kullanıyorum. Etkinlikleri de zaman elverdiği sürece kullanıyorum fakat sunumları çok fazla kullanmıyorum. Bir de doğrudan ders anlatım videolarını kullanmıyorum çünkü ben varsam ben öğretmensem oradaki materyal benim yardımcımdır ana figüran o değildir.” diye görüşünü ifade etmiştir.

Konu hakkında tarih öğretmenleri de benzer görüşleri paylaşmaktadır. T-1 “Daha çok görsel malzemeler olan Videoları kullandım onun dışındaki sunum, etkinlik veya testleri pek kullanmıyorum. Sunumları daha ziyade kendim hazırladığım için kullanmıyorum. Yani yılların biriktirdiği malzemelerimi her yıl güncelleyerek yeri geldiğinde kullanmaya çalışıyorum.” demiştir. T-3 ise “Görsel malzemelerden yararlanıyorum daha çok bunlar Videolar oluyor. Slaytlardan pek fazla yararlanmıyorum ancak bazı güzel slaytlar var içlerinde. Ancak videolar, belgeselleri sık kullanıyorum. Mesela çocuklar şunu istemiyor akıllı tahtadan birinin ders anlatmasını istemiyor. Video ders anlatımlarını kullanmıyorum bu nedenle. Görsellerden faydalanıyoruz ama anlatımlardan yararlanmıyoruz. Kısmen etkinliklerden de faydalanıyorum bazen.” diye EBA’da kullandıkları kaynakları ifade etmiş, kullanmadığı kaynakları ise neden kullanmadığını gerekçesiyle belirtmiştir. Doğrudan alıntılardan da anlaşılacağı üzere öğretmenler EBA’dan daha çok Canlandırma/Videolar ve Sunumlardan yararlanmaktadır. Bu bulgular EBA’nın görselleştirme açısından sıklıkla kullanıldığını göstermekte ve araştırmanın ilerleyen aşamasında yer alacak olan Eba’nın Eğitime Katkısı temasındaki bulgular ile tutarlılık göstermektedir. Öte yandan öğretmenler EBA’da yer alan ders anlatımlarını sıkıcı bulmaktadırlar ve bu durum araştırmanın diğer sorusunda (Eba’nın Eksiklikleri) yer bularak araştırmanın kendi içerisinde tutarlılık gösterdiğini kanıtlar niteliktedir.

EBA’da karşılaşılan eksikliklere ilişkin bulgular

Görüşme formunda yer alan diğer bir soru ise “EBA’da karşılaştığınız eksiklikler var mı? Varsa bu eksiklikler nelerdir?” sorusudur. Sosyal Bilgiler ve Tarih katılımcılarından elde edilen bulgular ayrı olarak Tablo 6 ve Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 6. Sosyal Bilgiler Öğretmenleri’nin EBA’da Gördükleri Eksikliklere İlişkin Bulgular

Eba’nın Eksiklikleri (Sosyal Bilgiler)	f
İçerik Yetersiz	4
Ders Anlatımları Sıkıcı	3
Her Öğrenci Seviyesine Uygun Değil	1
Videolar Kısa	1
İçeriklerde Konu Bütünlüğü Yok	1
Toplam	10

Tablo 7. Tarih Öğretmenleri’nin EBA’da Gördükleri Eksikliklere İlişkin Bulgular

Eba’nın Eksiklikleri (Tarih)	f
İçerik Yetersiz	3
Ders Anlatımları Sıkıcı	3
Her Öğrenci Seviyesine Uygun Değil	1
Bilgiler Güncel Değil	1

Eksik Yok	1
Toplam	9

Tablo 6 ve Tablo 7’de görüldüğü üzere katılımcıların EBA’da karşılaştıkları eksikliklerin başında *İçerik Yetersizliği* gelmektedir. Onun dışında her iki branşında karşılaştıkları diğer önemli eksiklikler ise *Ders Anlatımlarının Sıkıcılığı* ve konuların *Her Öğrenci Seviyesine Uygun Olmaması* gelmektedir.

Konuyla ilgili SB-1 “EBA’yı kullandım bu yıl ama bence biraz daha geliştirilmeli. Yani ders anlatımları çok sıkıcı geldi çocuklara EBA’ya göre Morpa Kampüs daha iyi. Morpa Kampüs’ün slaytları anlatımları ve etkinliklerini çocuklar daha çok sevdiler. Mesela EBA’da bir bayan çıkıyor inanılmaz sıkıldık açtık “hocam nolur bu eziyeti bitirin” dediler yani siz ders anlatın dediler yani resmen kadın robot gibi anlatıyor ses tonu bile değişmiyor yani bu çok sıkıcı bir şey inanılmaz sıkıcı. Bir iki kez açtık ondan sonra açmamaya başladık ancak slaytları biraz daha iyi o da Vitamin’in slaytlarıydı. Yani dediğim gibi biraz daha hareketli biraz daha canlandırılmalı ne bileyim bir şeyler yapılabilir biraz sıkıcı geldi çocuklara.” demiştir. Benzer şekilde tarih öğretmeni T-1 de “EBA’nın çok zenginleştirilmesi lazım. Hem videolar hem görseller ve resimler noktasında ve öğrencilere eğer bir konuyu okulda anlayamadılar ise EBA üzerinden girip dersi tekrar edebilmesi gerekir diye düşünüyorum. Hangi sınıf olursa olsun 9-10-11. sınıf tarih derslerinin tamamının oraya video olarak konulması gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca, eğer kaliteli görsellerle iyi anlatan öğretmenlerle videolar çekilip konulursa EBA’ya bunların çok büyük katkı sağlayacağını düşünüyorum. Sadece Tarih’te değil bunun bütün branşlarda olması gerektiğini düşünüyorum.” diye düşüncelerini ifade etmiştir.

EBA’da bulunulması istenilen içeriklere ilişkin bulgular

Çalışmada yer alan diğer bir soru ise “EBA’da bulunmasını veya eklenmesini istediğiniz herhangi bir içerik var mı? Varsa nelerdir?” şeklindedir. Bu sorudan elde edilen bulgular Tablo 8 ve Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 8. Sosyal Bilgiler Öğretmenleri’nin EBA’da Bulunmasını İstedığı İçeriklere İlişkin Bulgular

EBA’da Eklenilmesi İstenen İçerikler (Sosyal Bilgiler)	f
İçerik Zenginleştirilmeli	5
İçerik Güncellenmeli	2
Tüm Ünite ve Konularda İçerik Hazırlanmalı	1
Paylaşılan İçeriklerin İzlenme ve Puanlama Oranlarını Gösteren Bir Sayaç Eklenmeli	1
YouTube Eklenmeli	1
Toplam	9

Tablo 9. Tarih Öğretmenleri’nin EBA’da Bulunmasını İstedığı İçeriklere İlişkin Bulgular

EBA’da Eklenilmesi İstenen İçerikler (Tarih)	f
İçerik Zenginleştirilmeli	3
Tüm Ünite ve Konularda İçerik Hazırlanmalı	1
Konu Anlatımları Daha İlgi Çekici Hale Getirilmeli	1
Oyun Temelli Uygulamalar Eklenmeli	1
İçerik Güncellenmeli	1
İlkçağ Ören Yerleri Eklenmeli	1
Herhangi Bir İstek Yok	1
Toplam	9

Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmenlerinin EBA platformu içerisinde yer almasını istedikleri içerikler yukarıda yer alan Tablo 8 ve Tablo 9’da gösterilmiştir. Bu tablolara göre gerek sosyal bilgiler katılımcıları gerekse de tarih katılımcıları EBA’nın *içeriğinin zenginleştirilmesini* istemektedirler. Bunun dışında sosyal bilgiler öğretmenleri *İçerik Güncellenmeli, Tüm Ünite ve Konularda İçerik Hazırlanmalı, Paylaşılan İçeriklerin İzlenme ve Puanlama Oranlarını Gösteren Bir Savaş Eklenmeli ve YouTube Eklenmeli* gibi isteklerde bulunmuşlardır. Tarih öğretmenleri ise *Tüm Ünite ve Konularda İçerik Hazırlanmalı, Konu Anlatımları Daha İlgi Çekici Hale Getirilmeli, Oyun Temelli Uygulamalar Eklenmeli, İçerik Güncellenmeli ve İlkçağ Ören Yerleri Eklenmeli* şeklinde isteklerini belirtmişlerdir.

EBA yer almasını istedikleri içeriklere ilişkin bazı öğretmen görüşleri ise şöyledir: T-3 bu konuda platforma oyun temelli etkinliklerin eklenmesini “*Şeyler var mesela bazı EBA’da olmayan sosyaldersleri.com var orda soruyu bilen gol atıyor o çok güzel bir uygulamaya aslında bu tip uygulamalar EBA’da olmalı. Örneğin tarihte soru işte İstanbul’u kim fethetti? Soruyu bilen gelip oradan basarak penaltıdan gol atıyorsun onda da sınıfı ikiye bölerek yaptığında çok güzel oluyor. Özellikle dönem sonlarında öyle şeyler oluyor. Ancak bir de ilk çağ’daki ören yerlerine daha çok yer verip detaylı olarak anlatabilir farklılaştırabilirler. Bunun dışında dolu olarak buluyorum.*” şeklinde ifade ederken; SB-2 ise konuların eşit olarak yer almadığını “*EBA’da bulunmasını istediğim hani sosyal bilgilerde bazı alanlara çok fazla değinilmiş bazılarında hiç değinilmemiş bu nedenle tüm alanlara eşit oranda değinilmesini istiyorum.*” sözleriyle ifade etmiştir. SB-3 ise farklı olarak “*Şimdi işin açıkçası resimlerin ve bilgilerin güncellenmesi gerekiyor artı olabilecek müfredat değişikliklerinde EBA’nın hemen kendini güncellemesini isterim. Ayrıca videoların izleme oranlarını gösteren bir grafik olsa o biraz daha yönlendirici olabilir. Yani hangi video ne kadar izlenmiş görebilsek eğer o videoya ulaşmamızı kolaylaştırır ve izleyenler bunun faydasını puanlasa bizi olumlu manada yönlendirmiş olur.*” demiştir. T-1 ise EBA’nın görsellik açısından istenilen düzeyde olmadığını “*EBA görsellik noktasında yeterli değil diye düşünüyorum. Daha çok videolarla görsellerle desteklenmesi lazım. Hangi sınıf olursa olsun 9-10-11. sınıf tarih derslerinin tamamının oraya video olarak konulması gerekli.*” sözleriyle açıklamıştır.

EBA’da en çok beğenilen içeriklere ilişkin bulgular

Çalışma kapsamında cevabı aranan diğer bir soru da “EBA’da en çok kullandığınız ve olumlu dönütler aldığımız konu veya ünite var mı? Varsa hangileridir?” sorusudur. Bu kapsamda elde edilen bulgular Tablo 10 ve Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 10. EBA’da En Çok Beğenilen İçeriklere İlişkin Bulgular (Sosyal Bilgiler)

EBA’da En Çok Beğenilen İçerikler	f
Çağdaş Türkiye Yolunda Adımlar	1
Ya İstiklal, Ya Ölüm!	1
Bölgelerimizi Tanıyalım	1
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Tüm Üniteleri	1
Yok	2
Toplam	6

Tablo 11. EBA’da En Çok Beğenilen İçeriklere İlişkin Bulgular (Tarih)

EBA’da En Çok Beğenilen İçerikler	f
İslam Tarihi ve Uygarlığı	2
Türk-İslam Devletleri	2
Tarih Bilimi	1

İstanbul'un Fethi	1
Toplam	6

Tablo 10 ve Tablo 11'de yer alan bulgulara göre Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında katılımcıların verdikleri cevaplarda üç katılımcının T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin ünitelerini beğendiklerini söylerken yalnızca biri Sosyal Bilgiler dersi ünitesini beğendiğini söylemiştir. Diğer iki katılımcı ise beğendikleri herhangi bir ünite veya konunun olmadığını söylemişlerdir. Tarih Eğitimi alanında ise katılımcıların en beğendikleri iki ünite bulunmaktadır bunlar: *İslam Tarihi ve Uygarlığı* ünitesi ile *Türk İslam Devletleri* ünitesidir. Bunun dışında diğer katılımcılardan biri *Tarih Bilimi* ünitesini beğendiğini, diğeri ise *İstanbul'un Fethi* konusunu beğendiğini söylemiştir.

Bu konuda bazı öğretmen görüşleri şu şekildedir: “Çoğunda kullandık. En çok da İnkılap'lar konusunu sevdiler. Yapılan inkılaplar onları takip etmeyi oradan izlemeyi tercih ettiler o konuda iyiydi. Atatürk İnkılapları mesela şapka devrimi diyorsunuz onu açıyorsunuz görsel bir şekilde temsili canlandırmalar güzeldi. Onları beğendim çocuklarda ilgiyle izlediler ve İnkılaplar konusunda çok bir sıkıntı yaşamadık.” (SB-1); SB-2 ise “Evet, özellikle Kurtuluş Savaşı ile ilgili –ben bu sene 8. sınıflara girdim- konular çok güzel hazırlanmıştı. İstiklal Harbi diye geçen bu ünite EBA'dan gerçekten çok yararlandım. Genel olarak 8. sınıfın tamamı güzel diyebiliriz.” derken yine Benzer şekilde SB-4 de “İnkılap Tarihi'nin bütün ünitelerinden yararlandık işin açığı.” şeklinde ifade etmiştir. T-1 ise bu konuda “Evet öyle bir konu var. İslam Tarihi ve İlk Müslüman Türk Devletleri konularında o konularla ilgili videolar vardı onlardan derslerde çok yararlandım. Bu konuların videoları çok güzel anlatılmış ve kullanılan görseller çok güzeldi.” demiştir. Farklı olarak T-3 de “Konu anlatımları hiç yaptırmadım ancak videolardan İstanbul'un Fethi konusunu çok sevdim. Yani Osmanlı Tarihi derslerine girdiğim için daha çok bu konularda yararlanıyorum ancak tüm tarih konularında kullanılabilir çok şey var sıkıntı yok.” diye ifade etmiştir.

EBA'nın sosyal bilgiler/tarih eğitimine katkısına ilişkin bulgular

Yapılan mülakatların son sorusu ise “Sizce EBA'nın Sosyal Bilgiler/Tarih eğitimine katkısı nedir?” şeklindedir. Araştırmada yer alan katılımcılara EBA'nın branşları doğrultusunda (Sosyal Bilgiler veya Tarih) eğitime katkılarını belirtmeleri istenmiştir. Bu kapsamda elde edilen bulgular Tablo 12 ve Tablo 13'de belirtilmiştir.

Tablo 12. EBA'nın Sosyal Bilgiler Eğitimi'ne Katkısı

EBA'nın Sosyal Bilgiler Eğitimi'ne Katkısı	f
Görselleştirme	3
Derse Karşı İlgi Çekme	2
Sistem Üzerinden Ödev Gönderimi ve Takibi	1
TEOG Sınavı Açısından Yararlı	1
Toplam	7

Tablo 13. EBA'nın Tarih Eğitimi'ne Katkısı

EBA'nın Tarih Eğitimi'ne Katkısı	f
Görselleştirme	4
Derse Karşı İlgi Çekme	1
Bilgilerin Kalıcılığını Artırma	1
Toplam	6

Tablo 12 ve Tablo 13’de belirtildiği üzere her iki branş için de EBA’nın en önemli katkıları *Görselleştirme* ve *Derse Karşı İlgil Çekme*’dir. Bunlar dışında Sosyal Bilgiler öğretmenleri platformun “Sistem Üzerinden Ödev Gönderimi ve Takibi” konusunda ve “TEOG Sınavı” açısından Sosyal Bilgiler Eğitimine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Tarih öğretmenleri ise platformun *Görselleştirme* ve *Derse Karşı Dikkat Çekme* katkıları dışında ayrıca *Bilgilerin Kalıcılığını Artırma* konusunda da Tarih Eğitimine katkı sağladığını dikkat çekmişlerdir.

EBA’nın eğitime katkılarına yönelik bazı öğretmen görüşleri şöyledir: SB-1 bu konuda “Eğitime katkısı var bu tartışılmaz en azından ilgi çekme açısından çocukların ilgisini derse toplaması açısından az önce dediğimiz gibi mesela çok başarısız öğrenciler bile orda bir şey açıldığı zaman onu izliyor bunu fark ettim. En azından görsel olduğu için çok ilgilerini çekiyor. Öğretmeni dinlemekten belki sıkılabiliyorlar ama oradaki bir canlandırmayı bir şeyi çok güzel dinleyebiliyorlar takip edebiliyorlar yani bu da olumlu aslında...”; SB-2 ise “Sosyal Bilgiler görsel bir ders ve bu açıdan gerçekten çok büyük katkıları var ve bu derste benim işimi kolaylaştırdı diyebilirim kendi adıma.” demiştir. SB-3 ise “EBA Akıllı Tahta varsa elinin altında bir kaynak yani eğer orda önceden de hazırlık yapıyorsan çok daha iyi oluyor artı bu genelde söylenir ama sosyal bilgiler için EBA’dan biz öğrencilere ödev veriyoruz biliyorsunuz ödev gönderme var onları gönderiyoruz, takibini yapıyoruz analizlerini alıyoruz ve o da bizim işimizi kolaylaştırıyor. Tabii orada da bütün öğrencilerimizin internete ulaşımı mümkün olmadığı için yine istenilen seviyede olmuyor... Ayrıca görsellik açısından güzel ve kullandığımız birçok materyal oldu işin açıkçası gayet güzel uygulamada.” derken SB-6 ise “Eğitimin görsellerle yapılması ve öğrencilere zengin bir materyal sunması açısından eğitimin kalıcı olmasını sağlamaktadır.” şeklinde görüş belirtmiştir. Farklı olarak SB-5 ise “Eba mutlaka yararlıdır şu açıdan adam köyde ders yapıyor efendim kırsal kesimde şurada burda böyle durumlarda elinde hazır bir materyal bulunmuş oluyor. Belki de benim burayla ilgili konuşmam biraz da yanlış olabilir ancak burası Kayseri’de bile pastanın kreması denilebilecek iyi öğrencilerin bulunduğu bir okul EBA burada basit kaçıyor ancak bir köyde bir kırsal kesimde etkili oluyor öğretmen için, işine yarıyordur orada verdiği örnekler ilgiyle dinleniyordur. Ancak burada katkısı yok denecek kadar az.” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

T-1 eğitime katkı konusunda “EBA’da içerik diğer derslere göre kısmen de olsa Tarihte daha zengin, mesela peygamber efendimizin hayatını İslam Tarihini işlerken EBA’dan aldığım videoları kullandım. Ya da ilk Müslüman Türk devletleri Karahanlılar ve Gazneliler hakkında çok güzel video yapmışlar zannediyorum 15’er dakikalık onları götürüp derste kullandım mesela yani bu tür şeyler kullandım EBA’da. Yani görsel bir anlamda katkı sağlıyor diyebilirim.”; T-2 de benzer şekilde “Tarih konularını görselleştirmesi açısından katkı sağladığını düşünüyorum.” demiştir. T-3 ise “% 100 katkı sağlıyor. Görsel açıdan katkı sağlıyor. Mesela şimdi geliyoruz İshak Paşa Sarayı’na veya konu geliyor Barok ve Rokoko tarzı bize lale devrinden itibaren girmiştir dediğimizde sadece bunu söylemek öğrenciye hiçbir şey ifade etmez hemen yazıyoruz Barok ve Rokoko diye çıkıyor özellikleri resimleri, EBA içerisinde çeşitli dokümanlar var ayrıca sanal müze gezileri var, ören yerleri var onları da kullanıyoruz şimdi onlar olduğu için EBA bir matematikçiden çok daha fazla bize yarıyor. Mesela EBA içerisinde Destanlar var Dede Korkut Destanı veyahut Ergenekon Destanı şimdi orda anlatılmış hemen açıp oradan bir bölüm dinletebiliyoruz çok güzel bir şey...” şeklinde görüşünü ifade etmiştir. T-4 ise “Dersin daha dikkat çekici ve daha akılda kalıcı olmasını sağlamaktadır.” demiştir.

EBA İçerik Bulguları

Araştırmanın diğer bir boyutunu oluşturan bu bölümde *eba.gov.tr* adresinde yer alan *Sosyal Bilgiler* ve *Tarih* ders içerikleri incelenmiştir. Öncelikle incelenen site hakkında görsellere yer vererek araştırma verilerine nasıl ulaşıldığı ele alınan dersler bazında kademeli olarak belirtilmiş daha sonra ise elde edilen bulgulara yine branşlar özelinde tablolar halinde yer verilmiştir.

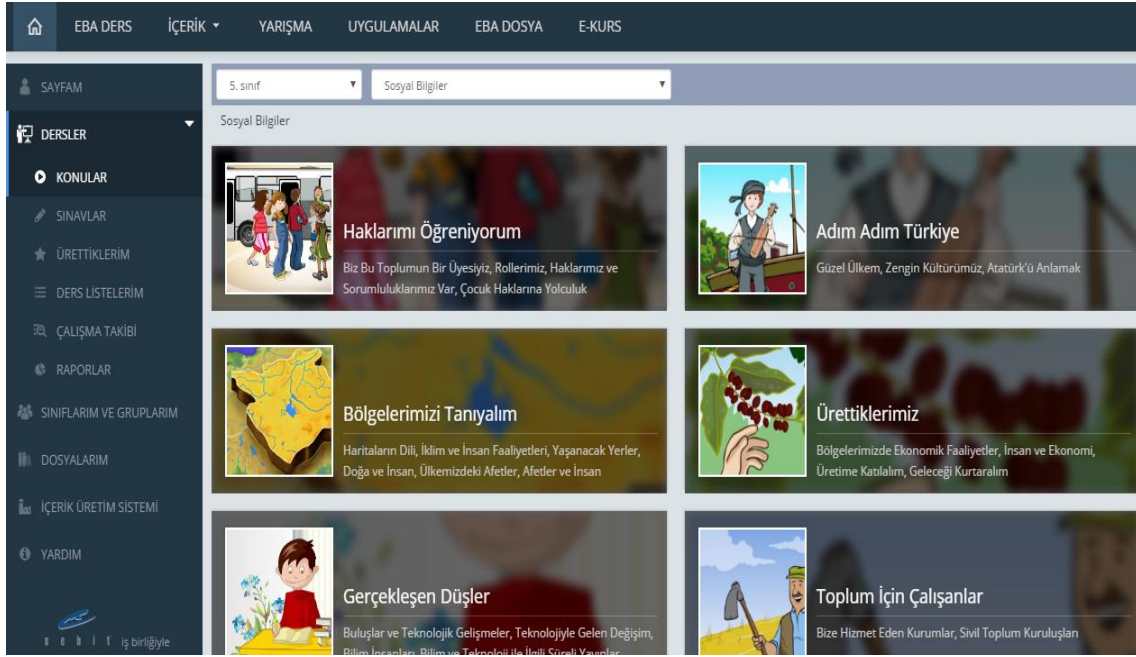
EBA ortaokul ders içeriklerine ulaşım

Araştırmanın giriş bölümünde yer alan *Görüntü 1* görseli (bkz.) *eba.gov.tr* sayfasının açılış ekranından bir görüntüdür. Açılış ekranının en üst sol kısmında Giriş (GİRİŞ) butonu yer almaktadır. Giriş yapmadan *Görüntü 2*'de ki görselin üst kısmında yer alan *İçerik*, *Yarışma* ve *Uygulamalar* sayfalarına ulaşılmaktadır. Ayrıca *Eba Blog* sayfasına da giriş yapmadan ulaşılmaktadır. Ancak başta Eba Ders, Eba Dosya ve E-Kurs sayfalarına giriş yapabilmek için sisteme kayıtlı olmak gereklidir. Kayıtlı olabilmek için de MEBBİS sisteminde bulunmak gerekmektedir. Bu nedenle sisteme ise ancak Okul İdarecileri, Öğretmenler ve Öğrenciler girebilmektedir. Sisteme giriş türüne göre (Öğretmen, Öğrenci, İdareci vs.) ulaşılabilen içerik de değişiklik göstermektedir. Bu çalışmada ulaşılan içerik *Öğretmen* girişi ile sağlanmıştır.

Görüntü 2. Eba Ana Sayfası'ndan Bir Kısım

Sisteme giriş yaptıktan sonra yenilenen ana sayfada solda yer alan (bkz. *Görüntü 2*) turuncu yazılı ilk butondan veya üst kısımda yer alan *EBA DERS* butonundan *Görüntü 3*'e ulaşılır.

Görüntü 3. EBA Ders Ana Sayfası

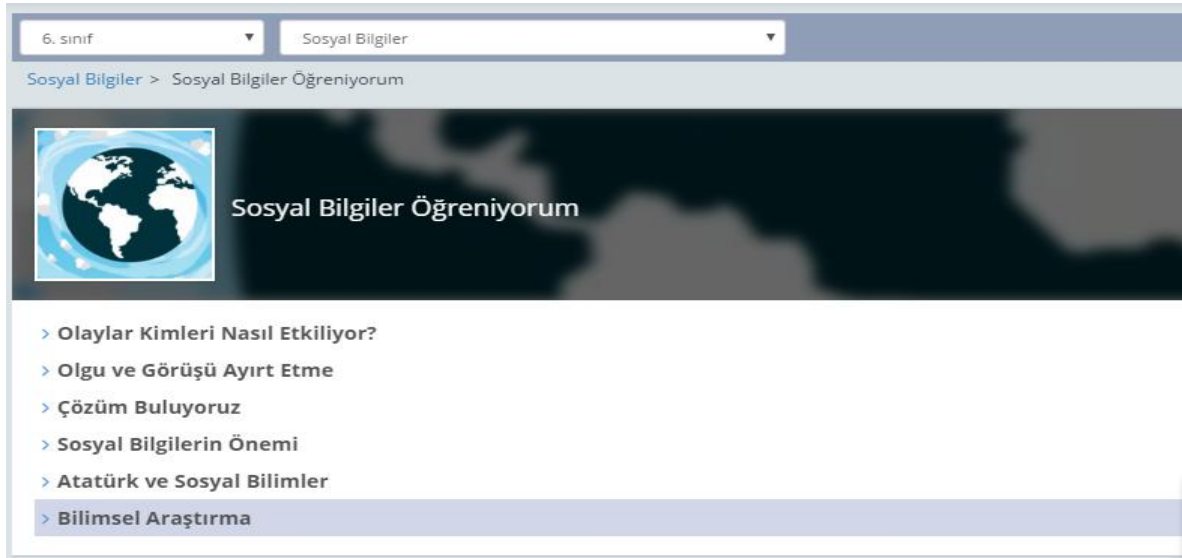
Branşı ne olursa olsun bir öğretmen Görüntü 3’de çıkan ana sayfa üzerinden herhangi bir öğretim kademesinin herhangi bir dersinin içeriklerine kolaylıkla ulaşabilir. Bunun için yukarıda *Sınıf Düzeyi*’ni (Örn: 5. sınıf) ve dersini (Örn: Sosyal Bilgiler) seçmesi yeterlidir.

Görüntü 4. EBA Ders Ana Sayfası İçinde Yer Alan Bağlantı Butonları

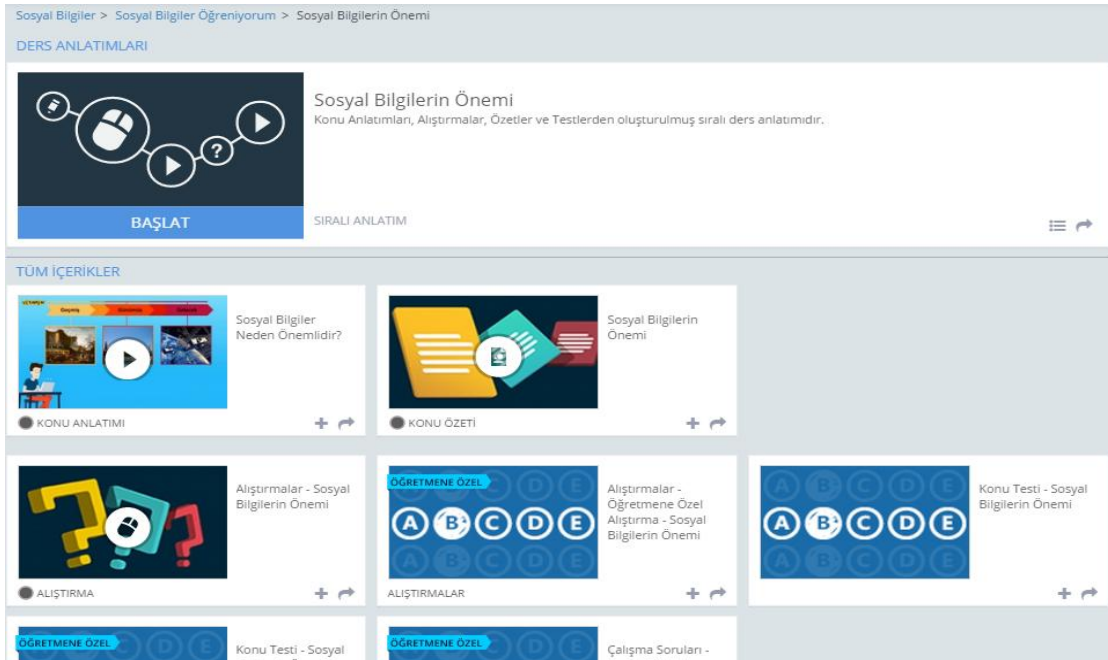
Görüntü 4’te yer alan ana sayfa görüntüsünde solda yer alan *Dersler*, *Sınıflar ve Gruplarım*, *Dosyalarım*, *İçerik Üretim Sistemi* ve *Yardım* bağlantı butonlarıyla belirtilen sayfalara ulaşılmaktadır. Her buton içerisinde de farklı bağlantılara erişilmektedir. Solda yer alan ünite butonlarıyla da ünite içerisinde yer alan konu klasörlerine ulaşılmaktadır. Örneğin; 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders seçiminden sonra ana sayfada yer alan “*Sosyal Bilgiler Öğreniyorum*” ünitesinin seçilmesiyle birlikte Görüntü 5’te yer alan sayfaya ulaşılabacaktır.

Görüntü 5. Ünite İçerikleri Sayfası

Görüntü 5’te yer alan sayfa üzerinden konu seçimi yapıldığında açılan yeni sayfada (Görüntü 6) seçilen konuya ait Konu Anlatımları, Alıştırmalar, Uygulamalar, Konu Özeti, Sınıf Etkinlikleri, Testler, Öğretmene Özel Çalışma Soruları, Konu Testleri, Öğretmene Özel Konu Testleri, Alıştırmalar, Öğretmene Özel Alıştırmalar, Harita, Oyun gibi konulara göre farklı içerik bağlantıları çıkmaktadır. Bu bağlantılardan birinin seçilmesiyle birlikte istenilen içeriğe ulaşılmaktadır.

Görüntü 6. Konu İçerikleri Sayfası

EBA sosyal bilgiler ders içeriklerine ilişkin bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ortaokul 5, 6. ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin EBA platformunda yer alan içerikleri analiz edilmiştir. Bu kapsamda her sınıf düzeyi ayrı tablolar

ile gösterilmiştir. Tablolarda EBA’da ki tüm içerikleri tek tablo da gösterebilmek adına içerik isimlerini kısaltma yoluna gidilmiştir. İçerik başlıkları altında yer alan rakamların her biri o içerik başlığı adı altında yer alan içerik sayısını ifade etmektedir. Ancak test içeriklerinde “1(5)” gibi rakamlara yer verilmiştir. Bunun anlamı ise belirtilen başlık altında 1 test klasörü içerisinde 5 soru olduğunu göstermektedir. Toplam içerik sayılarına test klasörleri dâhil edilirken, içeriğindeki soru sayıları ise toplam içerik sayısına yansıtılmamıştır. Diğer başlıkların kısaltmaları ve açıkları ise şu şekildedir:

Canl. : Canlandırmalar

Alş. : Alıştırma Soruları

Hrt. : Haritalar

K. Test : Konu Testi

Ö. Test : Öğretmene Özel Konu Testi

S. Çöz. : Soru Çözümleri

İnt. Uyg: İnteraktif Uygulamalar

Öz. : Konu Özeti

S.E. : Sınıf Etkinliği (Ek Materyal)

Ö.Ç.S. : Öğretmene Özel Çalışma Soruları

Ö. Alş : Öğretmene Özel Alıştırma Soruları

Oyun : Oyunlar

5. Sınıf sosyal bilgiler içerik incelemesine ilişkin bulgular

Ortaokul 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında Eğitim Bilişim Ağı’nda yer verilen ders içerikleri Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14. EBA’da Yer Alan 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders İçerikleri

ÜNİTE	KONU	Canl.	İnt. Uyg.	Alş.	Öz.	Hrt.	S.E.	K.Test	Ö.Ç.S.	Ö.Test	Toplam
Haklarımı Öğreniyorum	Biz Bu Toplumun Bir Üyesiyiz	2	1	1(2)	1	-	1	1(5)	1(1)	1(5)	9
	Rollerimiz	1	1	1(3)	1	-	1	1(10)	1(1)	1(5)	8
	Haklarımız ve Sorumluluklarımız Var	2	2	1(2)	1	-	1	1(5)	1(2)	1(5)	10
Adım Adım Türkiye	Çocuk Haklarına Yolculuk	2	-	1(2)	1	-	-	1(5)	1(1)	1(5)	7
	Güzel Ülkem	2	2	1(2)	1	-	1	1(10)	1(1)	1(5)	10
	Zengin Kültürümüz	6	-	1(2)	1	-	-	1(5)	1(3)	1(5)	11
Bölgemizi Tanıyalım	Atatürk’ü Anlamak	10	1	1(1)	1	-	-	1(15)	1(1)	1(5)	16
	Haritaların Dili	2	1	1(2)	1	1	-	1(5)	1(1)	1(5)	9
	İklim ve İnsan Faaliyetleri	5	1	1(1)	1	3	-	1(5)	1(1)	1(5)	14
	Yaşanacak Yerler	2	1	1(3)	1	4	-	1(5)	1(1)	1(5)	12
	Doğa ve İnsan	4	1	1(2)	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	10
Ürettiklerimiz	Ülkemizdeki Afetler	7	2	1(2)	1	1	-	1(5)	1(2)	1(5)	15
	Afetler ve İnsan	4	-	1(1)	1	-	1	1(5)	1(5)	1(5)	10
	Bölgelerimizde Ekonomik Faaliyetler	-	7	1(6)	1	5	-	1(5)	1(5)	1(5)	17
	İnsan ve Ekonomi	3	-	1(2)	1	-	1	1(5)	1(2)	1(5)	9
Gerçekleşen Düşler	Üretim Katılımı, Geleceği Kurtaralım	1	-	1(3)	1	-	1	1(5)	1(2)	1(5)	7
	Buluşlar ve Teknolojik Gelişmeler	2	1	1(2)	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	8
	Teknolojiyle Gelen Değişim	4	1	1(4)	1	-	-	1(5)	1(4)	1(5)	10
	Bilim İnsanları	5	-	-	1	-	-	1(5)	1(1)	1(5)	9
	Bilim ve Teknoloji İle İlgili Süreli Yayınlar	1	-	1(1)	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	6
	Atatürk ve Bilim	2	-	1(1)	1	-	1	1(5)	1(2)	1(5)	8
Toplum İçin Çalışanlar	Bilgi Kaynaklarımız	4	-	1(3)	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	9
	Bize Hizmet Eden Kurumlar	1	1	1(1)	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	7
	Sivil Toplum Kuruluşları	1	2	1(3)	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	8
Bir Ülke Bir Bayrak	Yasalar Bizim İçin Var	2	-	1(2)	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	7
	Ülkemizin Yönetim Yapısı	4	1	1(5)	1	-	-	1(5)	1(3)	1(5)	10

	İl ve İlçemizin Yönetimi	3	-	1(4)	1	-	-	1(5)	1(4)	1(5)	8
	Ulusal Egemenlik ve Bağımsızlık Sembollerimiz	6	-	1(2)	1	-	-	1(5)	1(4)	1(5)	11
Hepimizin Dünyası	Dünya Çocukları	-	1	-	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	5
	Ülkeler Arası Alışveriş	3	-	1(2)	1	-	-	1(5)	1(4)	1(5)	8
	Dünyanın Hazineleleri	3	1	-	1	-	-	1(5)	1(3)	1(5)	8
	Turizmin Katkıları	2	-	1(3)	1	-	-	1(5)	1(3)	1(5)	7
Genel Toplam		96	28	29 (69)	32	14	8	32 (170)	32 (73)	32 (160)	303

Tablo 14’te belirtildiği üzere 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında EBA’da 8 ünite ve bu üniteler içerisinde yer alan 32 konu yer almaktadır. 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi dâhilinde -en fazla olandan en aza doğru sırasıyla- 96 Canlandırma, 32 Özet, 32(170) Konu Testi, 32(160) Öğretmene Özel Konu Testi, 32(73) Öğrenci Çalışma Sorusu, 29(69) Alıştırma, 28 İnteraktif Uygulama, 14 Harita ve 8 Sınıf Etkinliği bulunmaktadır. Ancak Oyun, Öğretmene Özel Alıştırma Soruları ve Biyografi içerikleri bulunmamaktadır. 5. sınıf düzeyi içerisinde en fazla içerik *Bölgemizi Tanıyalım* (70 İçerik) ünitesinde bulunmaktadır. Onu takip eden ünite ise 50 içerik ile *Gerçekleşen Düşler*’dir. En az içeriğe sahip ünite ise 15 içerik ile *Toplum İçin Çalışanlar* ünitesidir. Konu bazında en fazla içeriğe sahip konu ise 17 içerik ile *Bölgelerimizde Ekonomik Faaliyetler* iken en az içeriğe sahip konu ise 5 içerik ile *Dünya Çocukları*’dır. Alıştırmalar, Çalışma Soruları, Öğrenci ve Öğretmen Konu Testleri klasörlerinde bulunan toplam soru sayısı ise 472’dir. Eğitim Bilişim Ağı’nda 5. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında toplam 303 içerik bulunmaktadır.

6. Sınıf sosyal bilgiler içerik incelemesine ilişkin bulgular

Ortaokul 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında EBA’da yer verilen ders içerikleri Tablo 15’te yer verilmiştir.

Tablo 15. EBA’da Yer Alan 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders İçerikleri

ÜNİTE	KONU	Canl.	İnt. Uyg.	Alş.	Öz.	Hrt.	S. E	K. Test	Ö.Ç.S	Ö. Test	Ö. Alş.	Toplam
Sosyal Bilgiler Öğreniyorum	Olaylar Kimleri Nasıl Etkiliyor?	1	-	1(1)	1	-	-	1(5)	1(3)	1(5)	1(3)	7
	Olgu ve Görüşü Ayırt Etme	1	1	1(1)	1	-	-	1(5)	1(2)	1(5)	1(3)	8
	Çözüm Buluyoruz	2	-	1(2)	1	-	1	1(10)	1(3)	1(5)	1(2)	9
	Sosyal Bilgilerin Önemi	1	-	1(3)	1	-	-	1(10)	1(3)	1(5)	1(3)	7
	Atatürk ve Sosyal Bilimler	3	-	1(3)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	1(2)	8
Yeryüzünde Yaşam	Bilimsel Araştırma	1	-	1(2)	1	-	-	1(5)	-	1(5)	1(4)	6
	Dünya Nasıl Bir Kâğıda Sığar?	10	-	2(5)	1	3	1	1(15)	-	1(5)	-	19
	Farklı Yaşam Şekilleri ve İklim	2	1	1(2)	1	5	-	1(10)	-	1(5)	-	12
	Türkiye’nin İklimi	2	1	1(4)	1	3	-	1(20)	-	1(5)	-	10
	Geçmişten Günümüze Yerleşme	4	-	1(3)	1	3	-	1(10)	-	1(5)	-	11
İpek Yolunda Türkler	Uygurların Beşiği	10	-	2(5)	1	3	-	1(10)	-	1(5)	-	18
	Anayurttan Anadolu’ya	9	1	1(2)	1	2	-	1(10)	-	1(5)	-	16
	Atlı Askerlerden Modern Türk Ordusuna	1	1	1(1)	1	1	-	1(5)	-	1(5)	-	7
	Doğu ile Batıyı Buluşturan Yol: İpek Yolu	1	-	1(2)	1	2	-	1(10)	-	1(5)	-	7
	İslamiyet’in Doğuşu ve Yayılışı	2	-	-	-	1	-	1(15)	-	1(5)	-	5
İpek Yolunda Türkler	İlk Türk İslam Devletleri	7	2	-	-	4	-	1(10)	-	1(5)	-	15
	Kültürümüzün Yaşayan Değerleri: Kutlamalar	3	1	-	-	-	-	1(10)	-	1(5)	-	6
	Türk Kültürü ve Sanatı	1	-	-	-	-	-	1(15)	-	1(5)	-	3

Ülkemizin Kaynakları	Doğal Kaynaklar ve Ekonomi	34	1	-	-	2	-	1(10)	-	1(5)	-	39
	Projeler Yarışıyor	1	-	1(1)	1	3	-	1(10)	-	1(5)	-	8
	Vergi Verelim	1	-	1(1)	1	-	-	1(5)	-	-	-	4
	Dünya Alarm Veriyor	2	-	1(1)	1	2	-	1(5)	-	1(5)	-	8
	Nitelikli İnsan ve Mesleklerin Özellikleri	3	-	1(1)	1	-	-	1(5)	-	1(5)	-	7
Ülkemiz ve Dünya	Dünya'da Nüfus ve Ekonomik Faaliyetler	1	1	1(2)	1	2	-	1(10)	-	1(5)	-	8
	Kaynaklar ve İhtiyaçlar	1	1	1(2)	-	1	-	1(10)	-	1(5)	-	6
	Uluslararası İlişkilerimiz	1	-	1(2)	1	1	-	1(10)	-	1(5)	-	6
	Yardımlaşma ve İş Birliği	2	1	1(2)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	7
	Toplumlar Arası Etkileşim	1	-	1(1)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	5
Demokrasinin Serüveni	Devletler ve Yönetim Biçimleri	2	-	1(2)	1	-	-	1(5)	-	1(5)	-	6
	Demokrasi Tarihine Yolculuk	3	-	1(2)	1	-	-	1(5)	-	1(5)	-	7
	Temel Hak ve Özgürlüklerimiz	2	-	1(2)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	6
	Belgelerin Dili	2	-	1(2)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	6
	Dünden Bugüne Türk Kadını	1	-	1(3)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	5
Elektronik Yüzyıl	Hayatın İçinden	2	-	1(2)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	6
	Gelecekteki Yaşam	2	-	1(2)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	6
	Sağlık İçin Dayanışma	3	-	1(2)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	7
	Telif ve Patent Hakkı	1	-	1(1)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	5
	Atatürk'ün Gösterdiği Yol	2	-	1(3)	1	-	-	1(10)	-	1(5)	-	6
Genel Toplam		128	12	35 (70)	32	38	2	38 (360)	4 (11)	37 (185)	6 (17)	332

Tablo 15'te görüldüğü üzere 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında EBA'da 7 ünite ve bu üniteler dâhilinde 38 konu bulunmaktadır. 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında -en fazla olandan en aza doğru sırasıyla- 128 Canlandırma, 39 Harita, 38(360) Konu Testi, 37(185) Öğretmene Özel Konu Testi, 35 Alıştırma, , 32 Özet, 6 Öğretmene Özel Çalışma Sorusu, 2 Sınıf Etkinliği ve 1 İnteraktif Uygulama yer almaktadır. Bulunmayan içerikler ise Oyun ve Biyografi'dir. 6. sınıf düzeyinde en fazla içerik bulunduran ünite 70 içerik ile *Yeryüzünde Yaşam* ünitesidir. Onu takip eden ünite ise 66 içerik ile *Ülkemizin Kaynakları*'dır. En az içeriğe sahip üniteler ise 30'ar içerik ile *Demokrasinin Serüveni* ve *Elektronik Yüzyıl* üniteleridir. En çok içeriğe sahip konu 39 içerik ile *Doğal Kaynaklar ve Ekonomi*, en az içeriğe sahip konu ise 3 içerik ile *Türk Kültürü ve Sanatı*'dır. Eğitim Bilişim Ağı'nda 6. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında toplam 332 içerik bulunmaktadır.

7. Sınıf sosyal bilgiler içerik incelemesine ilişkin bulgular

Ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersi kapsamında EBA'da yer alan ders içerikleri Tablo 16'da yer verilmiştir.

Tablo 16. EBA'da Yer Alan 7. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders İçerikleri

ÜNİTE	KONU	Canl.	Alş.	Öz.	Hrt.	K. Test	Oyun	Ö. Test	Toplam
İletişim ve İnsan İlişkileri	Doğru İletişim Kuralım	2	1(1)	1	-	1(10)	-	1(5)	6
	Kitle İletişim Araçlarının Önemi	3	1(2)	1	-	1(10)	-	1(5)	7
	İletişim Özgürlüğü	4	1(1)	1	-	1(10)	-	1(5)	8
	Atatürk ve İletişim	1	1(2)	1	-	1(10)	-	1(5)	5
Ülkemizde Nüfus	Nüfus Özelliklerimiz ve Yerleşme	9	1(3)	1	1	1(25)	-	1(5)	14
	Eğitim ve Çalışma Hakkı	3	1(1)	1	-	1(10)	-	1(5)	7
	Göç, Yerleşme ve Seyahat	2	1(1)	1	1	1(20)	-	1(5)	7
Türk Tarihine Yolculuk	Türklerin Yeni Yurdu Anadolu	10	1(5)	1	2	1(15)	-	1(5)	16
	Beylikten Devlete: Osmanlı'nın Kuruluşu	10	1(4)	1	2	1(10)	-	1(5)	16

	Karaların ve Denizlerin Hâkimi Osmanlı	21	3(6)	1	1	1(15)	-	1(5)	28
	Osmanlı Devletinde Hoşgörü	1	1(3)	1	-	1(10)	-	1(5)	5
	Şehirlerimizin Ortak Özellikleri	3	-	1	-	1(10)	-	1(5)	6
	Osmanlı-Avrupa Etkileşimi	2	1(2)	-	-	1(10)	-	1(5)	5
	Seyyahların Gözünden Osmanlı Kültürü	1	1(2)	1	-	1(10)	-	1(5)	5
	Yenilikler ve Osmanlı Devleti	3	1(3)	1	-	1(10)	-	1(5)	7
Zaman İçinde Bilim	Buluşların Serüveni	4	1(3)	1	-	1(10)	-	1(5)	8
	Yazının Önemi	2	1(3)	1	-	1(10)	-	1(5)	6
	Türk-İslam Dünyasında Bilim	3	1(1)	1	1	1(10)	-	1(5)	8
	Bilimsel Birikimin Oluşması	14	1(3)	1	1	1(5)	-	1(5)	19
	Düşünce Özgürlüğü ve Bilim	1	1(1)	1	-	1(10)	-	1(5)	5
Ekonomi ve Sosyal Hayat	Toprak, Ekonomi ve Ordu	7	1(2)	1	1	1(5)	-	1(5)	12
	Devletler Nasıl Gelişir?	7	1(2)	1	-	1(10)	1	1(5)	12
	Teknoloji, Sosyal Hayat ve Ekonomi	4	1(2)	1	-	1(10)	-	1(5)	8
	Vakıflar: Geçmişten Günümüze	1	1(1)	1	-	1(5)	-	1(5)	5
	Mesleki Eğitim ve Meslek Seçimi	4	1(3)	1	-	1(10)	-	1(5)	8
Yaşayan Demokrasi	Kurultaydan Meclise	9	1(3)	1	-	1(10)	-	1(5)	13
	Cumhuriyetimizin Nitelikleri	2	1(2)	1	-	1(10)	-	1(5)	6
	Yasama, Yürütme, Yargı	4	1(3)	1	-	1(10)	-	1(5)	8
	Kamuoyu ve Basın	6	1(2)	1	-	1(10)	-	1(5)	10
	Örnek Yurttaş	2	1(2)	1	-	1(10)	-	1(5)	6
Ülkeler Arası Köprüler	I. Dünya Savaşı: Sebepleri ve Sonuçları	16	1(5)	1	2	1(10)	-	-	21
	Dünyamız ve Sorunları	7	1(4)	1	-	1(10)	-	1(5)	11
	Ortak Mirasımız	4	1(3)	1	-	1(10)	-	1(5)	8
Genel Toplam		172	34 (81)	32	12	33 (350)	1	32 (160)	316

Tablo 16’da belirtildiği üzere 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında EBA’da 7 ünite ve bu üniteler içerisinde yer alan 33 konu bulunmaktadır. 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi bünyesinde EBA’da -en fazla olandan en aza doğru sırasıyla- 172 Canlandırma, 34 Alıştırma, 33(350) Konu Testi, 32 Özet, 32(160) Öğretmene Özel Konu Testi, 12 Harita ve 1 Oyun bulunmaktadır. Ancak 7. sınıf kapsamında EBA içeriklerinde İnteraktif Uygulama, Öğretmene Özel Çalışma Soruları, Öğretmene Özel Alıştırma Soruları, Sınıf Etkinliği ve Biyografi içerikleri bulunmamaktadır. 7. sınıf düzeyi içerisinde ünite bazında EBA’da en fazla içeriğe sahip olan ünite 88 içerik ile *Türk Tarihine Yolculuk* ünitesidir. Onu takip eden diğer ünite ise 46 içerik ile *Zaman İçinde Bilim* ünitesidir. En az içeriğe sahip ünite ise 26 içerik ile *İletişim ve İnsan İlişkileri* ünitesidir. Konu bazında en fazla içeriğe sahip konu ise 28 içerik ile *Karaların ve Denizlerin Hâkimi Osmanlı* iken en az içeriğe sahip konular ise 5’er içerik ile *Atatürk ve İletişim*, *Osmanlı Devletinde Hoşgörü*, *Osmanlı-Avrupa Etkileşimi*, *Seyyahların Gözünden Osmanlı Kültürü*, *Düşünce Özgürlüğü ve Bilim* ile *Vakıflar: Geçmişten Günümüze*’dir. Eğitim Bilişim Ağı’nda 7. sınıf sosyal bilgiler dersi bağlamında toplam 316 içerik bulunmaktadır.

Eğitim Bilişim Ağı platformunda *EBA Ders* bölümü içerisinde yer alan 5., 6. ve 7. sınıf *Sosyal Bilgiler* derslerinin genel olarak incelenmesiyle oluşan toplam içerik sayısı Tablo 17’de ki gibidir.

Tablo 17. Ortaokul Sosyal Bilgiler Derslerinin EBA’da Yer Alan Toplam İçerik Sayıları

İÇERİKLER	SINIF DÜZEYİ			
	5.	6.	7.	Toplam
Canlandırma	96	128	172	396
İnteraktif Uygulamalar	28	12	-	30
Alıştırmalar	29 (69)	35 (35)	34 (81)	98 (185)
Özetler	32	32	32	96
Haritalar	14	39	12	64
Oyunlar	-	-	2	2-1

Sınıf Etkinlikleri	8	2	-	10
Konu Testleri	32 (170)	38 (360)	33 (350)	103 (880)
Öğretmene Özel Konu Testleri	32 (160)	37 (185)	32 (160)	101 (505)
Öğretmene Özel Çalışma Soruları	32 (73)	4 (11)	-	36 (84)
Öğretmene Özel Alıştırma Soruları	-	6 (17)	-	6 (17)
Genel Toplam	303	333	317	953

Çalışmanın analiz süreci devam ederken 1 Aralık 2016 tarihinde EBA Platformunun ve içeriğinin güncellenmesi nedeniyle yapılan içerik incelemeleri tekrardan incelemeye tabi tutulmuştur. Bu nedenle EBA'nın yenilenmeden önceki içerik sayıları ile sonrası için bir karşılaştırma yapmanın EBA içerik gelişim sürecini de göstermesi adına önemli olacağı düşünülmüştür. Yapılan son içerik güncellemesiyle birlikte 11.12.2016 tarihi itibarıyla 5. sınıf sosyal bilgiler içeriği 297'den 303'e, 6. sınıf sosyal bilgiler içeriği 229'dan 333'e, 7. Sosyal bilgiler içeriği ise 306'dan 317'ye yükselmiştir. Yeni güncelleme ile en fazla artan içerik İnteraktif Uygulamalar olmuştur, bu kapsamda sisteme 20 Uygulama yüklenmiştir.

Tablo 17'de gösterildiği üzere 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler derslerinin toplam içerik sayılarına ilişkin bulgulara bakıldığında toplamda 396 Canlandırma, 98 Alıştırma, 96 Özet, 64 Harita, 30 İnteraktif Uygulama, 10 Sınıf Etkinliği, 1 Oyun, 103(880) Konu Testi, 101(505) Öğretmene Özel Konu Testi ve 6(17) Öğretmene Özel Çalışma Sorusu bulunmaktadır. En fazla içeriğe sahip sınıf düzeyi 333 içerik ile 6. sınıf, ikinci olarak 317 içerik ile 7. Sınıf ve en az içeriğe sahip sınıf düzeyi ise 303 içerik ile 5. sınıf şeklindedir. Bu üç sınıf düzeyinin EBA platformunda ki toplam içerik sayısı 953'dür. Son olarak farklı içerik klasörleri dâhilinde yer alan toplam soru sayısı ise 1,671'dir. Son güncelleme ile sosyal bilgilere yönelik soru sayısında ciddi bir artış olduğu gözlenmiştir.

EBA Ortaokul T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Ders İçeriklerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde Ortaokul 8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin EBA platformunda yer alan içerikleri analiz edilmiştir. Araştırma Sosyal Bilgiler ve Tarih derslerini kapsamaması, bu derse Sosyal Bilgiler Öğretmenleri'nin girmesi ve yapılan görüşmelerde bu derse ilişkin görüş ve düşüncelere de sık sık yer verilmesi nedeniyle araştırma kapsamında T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin içerik incelemesine de yer verilmiştir. Sosyal Bilgiler bölümünde olduğu gibi EBA'da ki tüm içerikleri tek tablo da gösterebilmek adına içerik isimlerini kısaltma yoluna gidilmiştir. Bu başlıkların kısaltmaları ve açılımları ise şu şekildedir:

K. Anl. : Konu Anlatımları

S. Çöz. : Soru Çözümleri

Hrt. : Haritalar

K. Test : Konu Testi

Ö. Test : Öğretmene Özel Konu Testi

Byg. : Biyografi

İnt. Uyg: İnteraktif Uygulamalar

Öz. : Konu Özeti

S.E. : Sınıf Etkinliği (Ek Materyal)

Ö.Ç.S. : Öğretmene Özel Çalışma Soruları

Ö. Alş : Öğretmene Özel Alıştırma Soruları

Kr. : Kronoloji

Ortaokul 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında EBA'da yer verilen ders içerikleri Tablo 18'de yer verilmiştir.

Tablo 18. EBA'da Yer Alan 8. Sınıf T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Ders İçerikleri

ÜNİTE	KONU	K. Anl.	Byg.	Kr.	Öz.	İnt. Uyg.	Ö. Alş.	S. Çöz.	K. Testi	Ö. Test	Ö.Ç.S.	S. E	Toplam
Bir Kahraman Doğuyor	Batı'ya Erken Açılan Kent: Selanik	5	3	1	1	1	-	10	1(15)	1(5)	1(3)	1	25
	Mustafa Kemal Okulda	4	3	1	1	1	1(5)	10	1(15)	1(5)	1(4)	1	25
	Cepheden Cepheye Mustafa Kemal	10	2	1	1	1	1(4)	10	1(15)	1(5)	-	1	29
	Dört Şehir ve Mustafa Kemal	5	-	1	1	1	1(5)	5	1(15)	1(5)	1(4)	-	17
	Mustafa Kemal Liderlik Yolunda	4	-	1	1	2	1(2)	5	1(15)	1(5)	-	1	17
Milli Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler	Osmanlı Devleti Hangi Cephede?	26	9	1	1	1	1(5)	15	1(15)	1(5)	1(4)	1	58
	Geldikleri Gibi Giderler...	14	6	2	1	1	1(4)	20	1(15)	1(5)	-	1	48
	Ve Milli Mücadele Başlıyor...	11	2	1	1	1	1(6)	10	1(15)	1(5)	1(3)	1	31
	Egemenlik Milletindir	10	3	1	1	1	1(3)	15	1(15)	1(5)	-	1	35
	Büyük Millet Meclisi İsyanlara Karşı	2	2	1	1	1	-	5	1(15)	1(5)	1(4)	1	16
Ya İstiklal, Ya Ölüm!	Barış Antlaşması mı, Ölüm Fermanı mı?	4	1	1	1	1	-	10	1(15)	1(5)	-	1	21
	İlk Zaferimiz	4	-	1	1	1	1(3)	10	1(10)	1(5)	1(3)	1	22
	Destanlaşan Direniş	5	4	1	1	1	-	10	1(10)	1(5)	-	1	25
	İstiklal Milletindir	15	8	1	1	1	1(3)	15	1(20)	1(5)	-	1	45
	Savaşta Rağmen Eğitim Kongresi	2	1	1	1	-	-	5	1(5)	1(5)	-	1	13
	Anadolu İnsanının Büyük Fedakârlığı	4	-	1	1	1	1(5)	5	1(5)	1(5)	1(4)	1	17
	Diriliş Destanı: Sakarya	4	-	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	20
	Hayat Veren Zafer	4	-	1	1	1	1(4)	5	1(5)	1(5)	1(4)	1	17
	Savaşta Son Veren Belge	3	-	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	14
	Sanat ve Edebiyat Eserlerinde Kurtuluş Savaşımız	2	3	-	1	1	1(4)	5	1(5)	1(5)	1(4)	1	17
Çağdaş Türkiye Yolunda Adımlar	Saltanattan Milli Egemenliğe	4	-	1	1	1	-	10	1(10)	1(5)	-	1	20
	Zaferin ve Bağımsızlığın Tescili	4	-	1	1	1	-	15	1(5)	1(5)	-	1	25
	Milli Sınırlardan Milli Ekonomiye	4	1	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	21
	Başkent Ankara	3	-	1	1	-	-	5	1(5)	1(5)	-	1	13
	Yaşasın Cumhuriyet	4	-	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	20
	Çağdaş Devlete Doğru	5	-	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	21
	Çok Partili Demokratik Hayat	5	2	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	23
	Çağdaş Uygarlığa Doğru Adımlar	5	-	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	21
	Hukuk ve Aile	4	-	1	1	1	-	15	1(5)	1(5)	-	1	25
	Rejim Karşısı Bir İsyan	1	-	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	12
	Kabotaj Bayramı	2	-	1	1	-	-	5	1(5)	1(5)	-	1	12
	Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi	3	-	1	1	-	-	5	1(5)	1(5)	-	1	13
	Bir Devrin Analizi: Nutuk	3	-	1	1	-	-	5	1(5)	1(5)	-	1	13
	Harf İnkılabından Millet Mekteplerine	4	-	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	20
	Milli Kültürümüz Aydınlanıyor	3	-	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	19
	Kubilay Olayı	3	1	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	15
	Bir Cumhuriyet Kenti	2	-	1	1	-	-	5	1(5)	1(5)	-	1	12
	Çağdaş Üniversite Yolunda	3	-	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	14
	Devlet ve Toplum Elele	3	1	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	15
	Modern Tarımın Doğuşu	3	-	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	14
Az Zamanda Çok ve	1	-	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	12	

	Büyük İşler Yaptık!												
	Sanat ve Spor	4	-	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	15
	Çağdaş Türk Kadını	3	-	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	14
	Soyadı Kanunu	2	-	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	13
	Türk Çağdaşlaşması	3	-	-	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	18
	Atatürk'ü Etkileyen Olaylar ve Fikirler	4	5	-	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	19
	Her Şey Güçlü Bir Türkiye İçin	6	-	-	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	21
	Cumhuriyetle Bir Milletiz	4	-	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	20
	Cumhuriyetin Vatandaşlarıyız	1	-	-	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	11
	Ne Mutlu Türk'üm Diyene?	5	-	-	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	20
Atatürkçülük	Halkçılık	4	-	-	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	19
	Toplumda Devlet Desteği	5	-	-	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	20
	Laiklik	5	-	-	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	20
	Her Alanda Yenilik	2	-	-	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	12
	İnkılapların Temel Dayanağı	3	-	-	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	13
	En Büyük Eser	3	-	-	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	18
	Mazlum Milletler	2	-	-	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	12
	Cumhuriyet Bize Emanet	1	-	-	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	11
Atatürk Dönemi Türk Politikası ve Atatürk'ün Ölümü	Türk Dış Politikası	11	1	1	1	1	-	20	1(15)	1(5)	-	1	38
	Hatay Türkiye'ye Katılıyor	2	1	1	1	1	-	5	1(5)	1(5)	-	1	14
	Atatürk Bizimle	3	1	1	1	1	-	10	1(5)	1(5)	-	1	20
	Yine Bir Dünya Savaşı	5	4	1	1	1	-	10	-	1(5)	-	1	24
	Demokrasi Yolunda Türkiye	4	1	1	1	1	-	10	-	-	-	1	19
	İnsan, Haklarıyla Vardır	2	-	1	1	1	-	5	-	-	-	1	11
	Soğuk Savaş Yılları	5	-	1	1	1	-	10	-	-	-	1	19
	Gelişen Türkiye	8	-	1	1	1	-	10	-	-	1(5)	1	23
Atatürk'ten Sonra Türkiye: İkinci Dünya Savaşı ve Sonrası	Savaşta ve Barışta Türk Ordusu	4	-	1	1	1	-	10	-	-	1(5)	1	19
	Türkiye'ye Yönelik Tehditler	7	1	1	1	1	-	10	-	-	1(5)	1	23
	SSCB Dağıldıktan Sonra	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	6
	Körfezde Savaş	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	Bir Proje de Siz Yapın	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
	Avrupa Birliği (AB)'ne Doğru	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Genel Toplam		332	66	55	68	63	13	575	61	62	13	68	1376
							(53)		(455)	(310)	(52)		

T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi kapsamında *EBA Ders* bağlantısı içerisinde 7 Ünite ve bu üniteler içerisinde 72 Konu bulunmaktadır. İçerik sayıları incelendiğinde -en fazla olandan en aza doğru sırasıyla- bu ders dâhilinde 575 Soru Çözümü, 332 Konu Anlatımı*, 68 Konu Özeti, 68 Sınıf Etkinliği, 66 Biyografi, 63 İnteraktif Uygulama, 62(310) Öğretmene Özel Konu Testi, 61(455) Konu Testi, 55 Kronoloji, 13(53) Öğretmene Özel Alıştırma Sorusu ve 13(52)'ünü de Öğretmene Özel Çalışma Soruları oluşturmaktadır. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde ünite bazında EBA'da en fazla içeriğe sahip olan ünite 402 içerik ile *Çağdaş Türkiye Yolunda Adımlar* ünitesidir. Onu takip eden diğer ünite ise 265 içerik ile *Atatürkçülük* ünitesidir. En az içeriğe sahip ünite ise 70 içerik ile *Atatürk Dönemi Türk*

* 332 Konu Anlatım içeriğinin 68'ini doğrudan ders anlatım şeklinde bir akademisyen tarafından ders anlatımının yapıldığı videolar oluşturmaktadır.

Politikası ve Atatürk'ün Ölümü ünitesidir. Konu bazında en fazla içeriğe sahip konu ise “Milli Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler” ünitesi içinde yer alan 58 içerik ile *Osmanlı Devleti Hangi Cephede?* iken en az içeriğe sahip konular ise “Atatürk'ten Sonra Türkiye: İkinci Dünya Savaşı ve Sonrası” ünitesinde yer alan 4'er içerik ile *Körfezde Savaş, Bir Projede Siz Yapın* ile *Avrupa Birliği (AB)'ne Doğru* konularındadır. Eğitim Bilişim Ağı'nda 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi bünyesinde toplam 1376 içerik bulunmaktadır.

EBA Ortaöğretim Tarih Ders İçeriklerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında incelenen bir diğer ders ise ortaöğretim *Tarih* dersleridir. *EBA Ders* bağlantısı içerisinde 9., 10., 11. ve 12. sınıf tarih dersleri araştırmaya dahil edilmiştir. Ancak 11. sınıf *T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük* dersi ile 12. sınıf *Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi* derslerinin içeriklerinin henüz oluşturulmaması nedeniyle araştırma kapsamında incelenememiştir. 9. ve 10. sınıf Tarih ders içerikleri incelendiğinde ortaokul Sosyal Bilgiler ve T.C İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi gibi içerik başlıkları sınıflandırılmamış doğrudan konu anlatım videoları eklenmiştir. Bu nedenle platformda yer alan ünite ve konular içinde yer alan video sayılarına yer verilmiştir.

9. Sınıf tarih dersinin içerik incelemesine ilişkin bulgular

Araştırmanın bu bölümünde 9. sınıf Tarih dersi kapsamında *EBA Ders* platformunda yer alan ders içerikleri incelenmiş ve Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. EBA'da Yer Alan 9. Sınıf Tarih Ders İçerikleri

ÜNİTE	KONU	Video
Tarih Bilimi	Tarih Bilimine Giriş	25
	Tarihsel Olayların İncelenmesi	8
	Tarih Araştırmacılığı	1
	Tarih Öncesi Çağlar ve Tarih Çağları	10
Uygarlığın Doğuşu ve İlk Uygarlıklar	Mezopotamya Uygarlıkları	2
	Orta Asya Uygarlıkları	1
	İran - Hint - Çin Uygarlıkları	3
	Mısır Uygarlığı	1
	Anadolu Uygarlıkları	14
	Ege ve Yunan Uygarlıkları	3
	Doğu Akdeniz Uygarlığı	1
	Persler ve İskender İmparatorluğu	4
Roma Uygarlığı	3	
İlk Türk Devletleri	Asya'da Kurulan Türk Devletleri	52
	Kavimler Göçü ve Avrupa'da Kurulan Türk Devletleri	7
İslam Tarihi ve Uygarlığı (13. Yüzyıla Kadar)	İslamiyet Öncesi Dünya'nın ve Arap Yarımadasının Genel Durumu	6
	Hz. Muhammed Dönemi	21
	Emeviler ve Abbasiler Dönemi	17
	Dört Halife Dönemi	13
Türk İslam Devletleri (10-13. Yüzyıllar)	Türk - İslam Devletleri	36
	Büyük Selçuklu Devleti Kültür ve Uygarlığı	18
Türkiye Tarihi (11-13. Yüzyıl)	Türkiye Selçuklu Devleti	29
	Türkiye Selçuklu Devleti'nde Kültür ve Uygarlık	22
Genel Toplam		297

Tablo 19'da belirtildiği üzere 9. sınıf Tarih dersi kapsamında EBA'da 6 Ünite ve bu üniteler içinde yer alan 23 konu yer almaktadır. Bu ders dâhilinde EBA'da en fazla içeriğe sahip olan

ünite 59 içerik ile *İlk Türk Devletleri* ünitesidir. En fazla içeriğe sahip ikinci ünite ise 57 içerik ile *İslam Tarihi ve Uygarlığı (13. Yüzyıla Kadar)* ünitesidir. En az içeriğe sahip ünite de 32 içerik ile *Uygarlığın Doğuşu ve İlk Uygarlıklar* ünitesidir. Konu bazlı incelendiğinde ise en fazla 52 içerik ile “İlk Türk Devletleri” ünitesinde yer alan *Asya’da Kurulan Türk Devletleri* iken en az içeriğe sahip konu ise 1 içerik ile *Orta Asya Uygarlıkları* konusudur. EBA’da 9. sınıf Tarih dersi kapsamında toplamda 297 adet konu anlatım videosu bulunmaktadır. Ayrıca 1 Aralık 2017 tarihinde EBA’nın güncellenmesiyle birlikte konu anlatım video sayısı 148’den 297’ye yükselerek ciddi bir içerik artışı gözlemlenmiştir.

10. Sınıf tarih dersinin içerik incelemesine ilişkin bulgular

Araştırma kapsamında incelenen son ders ise 10. sınıf *Tarih* dersidir. Bu ders kapsamında incelenen EBA platformu sonucunda ortaya çıkan içerikler Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. EBA’da Yer Alan 10. Sınıf Tarih Ders İçerikleri

ÜNİTE	KONU	Video
Osmanlı Devleti: Beylikten Devlete (1299 - 1453)	Osman Bey Dönemi (1299 - 1326)	7
	Orhan Bey Dönemi (1326 - 1362)	14
	I. Murat Dönemi (1362 - 1389)	8
	I. Bayezit Dönemi (1389 - 1402)	8
	I. Mehmet Dönemi (1402 - 1421)	9
	II. Murat Dönemi (1421 - 1452)	9
Osmanlı Devleti: Dünya Gücü Osmanlı (1453 - 1599)	II. Mehmet Dönemi (1451 - 1481)	24
	II. Bayezit Dönemi (1481 - 1512)	11
	I. Selim Dönemi (1512 - 1520)	12
	I. Süleyman Dönemi (1520 - 1566)	26
	Sokullu Mehmet Paşa Dönemi (1566 - 1579)	8
Osmanlı Devleti: Arayış Yılları (1600 - 1699)	İsyanlar ve İslahatlar	26
	Köprülüler Dönemi	21
Yeni ve Yakın Çağ’da Avrupa (1400 - 1900)	Yeni ve Yakın Çağ’da Avrupa (1400 - 1900)	32
Osmanlı Devleti: XVIII. Yüzyılda Değişim ve Diplomasi (1700 - 1807)	III. Ahmet - I. Mahmut Dönemleri	21
	III. Mustafa - I. Abdülhamit Dönemleri	11
	III. Selim Dönemi	13
Osmanlı Devleti: En Uzun Yüzyıl (1804 - 1913)	XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti	63
	XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Osmanlı Devleti	26
	XX. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devleti	25
Birinci Dünya Savaşı (1914 - 1918)	Birinci Dünya Savaşı (1914 - 1918)	11
Osmanlı Devleti: Kültür ve Uygarlık	Osmanlı Devleti: Kültür ve Uygarlık	48
Genel Toplam		433

10. sınıf Tarih dersinin *EBA Ders* bağlantısı içerisindeki ders içerikleri incelendiğinde ünite ve ünite dışı 8 başlık bulunmaktadır. Bu başlıklar altında ise 21 konu yer almaktadır. Ayrıca bazı konular altında ayrı alt başlıkların oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Ancak araştırma altbaşlıklar yerine konu başlıkları üzerinden verilmiştir. 10. sınıf Tarih dersi içerisinde EBA’da en fazla içeriğe sahip ünite 114 içerik ile *Osmanlı Devleti: En Uzun Yüzyıl (1804 - 1913)* ünitesidir. En az içeriğe sahip ünite ise 11 içerik ile *Birinci Dünya Savaşı (1914 - 1918)* ünitesidir. En fazla içeriğe sahip konu ise 63 içerik ile *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti*, en az içeriğe sahip konu ise 7 içerik ile *Osman Bey Dönemi (1299 - 1326)*’dir. EBA’da 10. sınıf Tarih dersi kapsamında toplamda 433 adet konu anlatım videosu bulunmaktadır.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretmenlerinin Eğitim Bilişim Ağı’na (EBA) ilişkin görüşlerini almak ve sosyal bilgiler ile tarih derslerinin eba.gov.tr adresindeki ders içeriklerine ilişkin bir

inceleme yapmak amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmadan elde edilen sonuçlar öğretmen görüşleri ve içerik analizi sonuçları olarak iki ayrı başlık halinde verilmiştir.

Öğretmen Görüşlerine İlişkin Sonuçlar

Çalışma grubunu oluşturan 12 öğretmen ile yapılan görüşmeler neticesinde elde edilen bulgulardan hareketle araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Sosyal bilgiler ve tarih öğretmenlerinin derslerde en fazla kullandıkları kaynakların başında ders kitabı, internet kaynakları, EBA ve kendi hazırladıkları not ve materyallerin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların en çok kullandıkları kaynaklar arasında yer alan EBA'yı ise 12 katılımcının 10'unun aktif olarak kullandığı belirlenmiştir. Keleş ve Turan (2015) FATİH projesinin uygulanmasına yönelik yaptıkları çalışmalarında öğretmenlerin ders hazırlama ve anlatımı sırasında EBA'dan yararlandıklarını tespit etmişlerdir. Kurtdede Fidan, Erbasan ve Kolcu da (2016) sınıf öğretmenleri ile gerçekleştirdikleri çalışmada öğretmenlerin büyük kısmının EBA'yı derslerinde kullandığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu çalışmalar araştırmamız sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Ancak Alabay'ın (2015) öğretmen ve öğrencilerle gerçekleştirmiş olduğu araştırmasında ise EBA'nın öğretmenler tarafından ders işleyiş sürecinde yeterince kullanılmadığını tespit etmiştir. Güvendi (2014) de ilk, orta ve lise düzeyinde görev yapan 397 öğretmen ile yaptığı araştırmasında 348 katılımcının EBA platformunu kullanmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Kurtdede Fidan, Erbasan ve Kolsuz (2016) sınıf öğretmenleriyle yaptıkları çalışmada katılımcıların EBA platformunu sıklıkla kullanmadıklarını tespit etmişlerdir. Tutar (2015) ise ilk, orta ve lise kademelerinde görev yapan 203 öğretmen ile yaptığı çalışmada katılımcıların yaklaşık olarak yarısının EBA'yı okulda ya da ders aşamasında kullanıyorum şeklinde görüş belirtmelerine rağmen katılımcıların diğer yarısının EBA'yı kullanma sıklıklarının çok az olduğu sonucuna varmıştır. Ancak çalışmamız ile uyuşmayan bu sonuçların ortaya çıkmasında özellikle Güvendi (2014) ve Tutar'ın (2015) yapmış oldukları çalışmanın 2013-2014 eğitim-öğretim yılında yapılmasından kaynaklı olduğu ve o dönem içerisinde EBA ile ilgili tanıtım, içerik ve altyapı eksikliklerinin olmasından kaynaklandığı ve EBA'nın içeriklerinin giderek artış göstermesiyle öğretmenler tarafından zaman geçtikçe daha cazip hale geldiği ifade edilebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri özellikle EBA'yı T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde daha sık kullandıkları yapılan görüşmeler sonucunda tespit edilmiştir. Bu durumun nedenleri olarak içerik analizi bulgularından hareketle 5. 6. ve 7. sınıf düzeyinde Sosyal Bilgiler'de toplam 953 içerik yer alırken yalnızca 8. sınıf düzeyinde T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinde 1376 içeriğin yer almasından ve öğretmen görüşlerinden hareketle T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersinin TEOG sınavında yer alması ile bu sınavda çıkacak soruların ağırlıklı olarak EBA'da ki konulardan hareketle hazırlandığı/hazırlanacağı inancından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Hem sosyal bilgiler hem de tarih öğretmenlerinin EBA'da en fazla kullandıkları içeriklerin Canlandırma/Videolar ile Sunumlar/Slaytlar olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yine her iki branş katılımcılarının EBA platformunda gördükleri başlıca eksikliklerin ise içeriklerin yetersiz olması ile ders anlatım videolarının sıkıcı olmasıdır. İçeriğin yetersizliği ile ilgili Türker ve Güven (2016) de 10 farklı ilde görev yapan 228 lise öğretmeni ile yaptıkları çalışmada katılımcıların bir bölümünün EBA'da ki içeriklerin geliştirilmesi, düzenlenmesi ve güncellenmesi gerektiği yönünde ulaştıkları sonuçlar araştırmamız sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bunun dışında ders anlatımlarının sıkıcı olduğu konusundaki sonuç ise şöyle açıklanabilir: Sosyal Bilgiler ders içeriklerinin daha görsel ve canlandırmalara dayalı olması öğrencilerin ilgilerini çekmesi nedeniyle kullanımda öğretmenler için herhangi bir sıkıntı

oluşturmaz iken özellikle 8. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ile ortaöğretimde ki Tarih derslerinin canlandırılardan ziyade doğrudan konu anlatımları üzerine odaklanması nedeniyle öğrencilerin sıkıcı bulmasından ve böylelikle öğretmenler tarafından tercih edilmemesine yol açtığı söylenebilir.

Her iki branş katılımcıları da platformda daha fazla içeriğe yer verilerek içeriklerin zenginleştirilmesini, güncellenmesini ve tüm ünite ve konularda içerik hazırlanmasını istedikleri belirlenmiştir. Altın ve Kalelioğlu (2015) de yaptıkları araştırmada öğretmenler, EBA'nın içeriklerin sık sık güncellenmesi gerektiğini ve site içerisindeki materyal sayısının yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Keleş ve Turan (2015) ile Türker ve Güven (2016) de yaptıkları çalışmada benzer şekilde öğretmenlerin EBA'da ki içerikleri yetersiz buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Timur, Yılmaz ve İşseven (2017) ise ortaokul öğrencileriyle yapmış oldukları çalışmada öğrenciler EBA'nın içeriğinin geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi, daha dikkat çekici bir internet sayfası ve ana sayfa hazırlanması, sitenin içerisinde etkileşimli oyunlar (bilgi yarışmaları) yerleştirilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir.

Sosyal Bilgiler katılımcılarının EBA'da en çok beğendikleri ünite/konular Çağdaş Türkiye Yolunda Adımlar, Ya İstiklal, Ya Ölüm!, Bölgelerimizi Tanıyalım ile T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersinin Tüm Üniteleri'nin olduğu tespit edilirken, Tarih öğretmenlerinin ise en çok beğendikleri ünite/konular İslam Tarihi ve Uygarlığı, Türk-İslam Devletleri, Tarih Bilimi ve İstanbul'un Fethi konusunun olduğu tespit edilmiştir.

Çalışma grubundan elde edilen bulgulara göre EBA'nın sosyal bilgiler ve tarih eğitimine yönelik en büyük katkısının konuları görselleştirme ve derse karşı ilgi çekme olduğu sonucuna varılmıştır. Türker ve Güven (2016) de yaptıkları araştırma da EBA'yı kullanan öğretmenlerin büyük bölümü platformun öğretmenler açısından olumlu etkileri arasında en büyük katkısının görselliği artırdığı için öğrencilerin derse olan motivasyonlarını olumlu yönde etkileyeceği görüşünü paylaşmışlardır.

EBA Ders İçeriklerine İlişkin Sonuçlar

5. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında EBA'da 8 ünite ve bu üniteler içerisinde yer alan 32 konu ve bu konular dâhilinde ise toplamda 303 içerik bulunduğu belirlenmiştir. Bu sınıf düzeyi içerisinde en fazla içerik Bölgemizi Tanıyalım (70 İçerik) ünitesinde bulunurken en az içeriğe sahip ünite ise 15 içerik ile Toplum İçin Çalışanlar ünitesinin olduğu tespit edilmiştir. Konu bazında en fazla içeriğe sahip konu ise 17 içerik ile Bölgelerimizde Ekonomik Faaliyetler iken en az içeriğe sahip konu ise 5 içerik ile Dünya Çocukları'dır.

6. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında EBA'da 7 ünite ve 38 konu olmak üzere toplamda 332 içerik bulunduğu belirlenmiştir. 6. sınıf düzeyinde en fazla içerik bulduran ünite 70 içerik ile Yeryüzünde Yaşam ünitesidir. En az içeriğe sahip üniteler ise 30'ar içerik ile Demokrasinin Serüveni ve Elektronik Yüzyıl ünitelerinin olduğu belirlenmiştir. En çok içeriğe sahip konu 39 içerik ile Doğal Kaynaklar ve Ekonomi, en az içeriğe sahip konu ise 3 içerik ile Türk Kültürü ve Sanatı'dır.

7. Sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında EBA'da 7 ünite ve 33 konu kapsamında toplam 316 içerik bulunduğu tespit edilmiştir. 7. sınıf düzeyi içerisinde ünite bazında EBA'da en fazla içeriğe sahip olan ünite 88 içerik ile Türk Tarihine Yolculuk ünitesidir. En az içeriğe sahip ünite ise 26 içerik ile İletişim ve İnsan İlişkileri ünitesidir. Konu bazında en fazla içeriğe sahip konu ise 28 içerik ile Karaların ve Denizlerin Hâkimi Osmanlı iken en az içeriğe sahip konular ise 5'er içerik ile Atatürk ve İletişim, Osmanlı Devletinde Hoşgörü, Osmanlı-Avrupa

Etkileşimi, Seyyahların Gözünden Osmanlı Kültürü, Düşünce Özgürlüğü ve Bilim ile Vakıflar: Geçmişten Günümüze konularıdır.

Platformun içeriğinin en son incelendiği tarih (11.12.2016)□ baz alındığında 5., 6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler derslerinin toplam içerik sayıları incelendiğinde 396 Canlandırma, 98 Alıştırma, 96 Özet, 64 Harita, 30 İnteraktif Uygulama, 10 Sınıf Etkinliği, 1 Oyun, 103(880) Konu Testi, 101(505) Öğretmene Özel Konu Testi ve 6(17) Öğretmene Özel Çalışma Sorusu bulunduğu tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında en fazla içeriğe sahip sınıf düzeyi 333 içerik ile 6. Sınıf, ikinci olarak 317 içerik ile 7. Sınıf ve en az içeriğe sahip sınıf düzeyi ise 303 içerik ile 5. sınıf olduğu belirlenmiştir. Bu üç sınıf düzeyinin EBA platformunda ki toplam içerik sayısının ise 953 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca EBA’da 5., 6. ve 7. sınıf düzeylerinde bulunan toplam soru sayısının ise 1,671 olduğu tespit edilmiştir.

İncelemelerden hareketle sosyal bilgilerde yer alan içerik sayılarının ağırlıklı olarak coğrafya ve tarih konularında yoğunlaştığı görülmektedir.

8. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi bünyesinde 7 Ünite ve bu üniteler içerisinde 72 Konu ile toplamda 1376 içerik bulunduğu belirlenmiştir. T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde ünite bazında EBA’da en fazla içeriğe sahip olan ünite 402 içerik ile Çağdaş Türkiye Yolunda Adımlar ünitesidir. En az içeriğe sahip ünite ise 70 içerik ile Atatürk Dönemi Türk Politikası ve Atatürk’ün Ölümü ünitesidir. Konu bazında en fazla içeriğe sahip konu ise “Milli Uyanış: Yurdumuzun İşgaline Tepkiler” ünitesi içinde yer alan 58 içerik ile Osmanlı Devleti Hangi Cephede? iken en az içeriğe sahip konular ise “Atatürk’ten Sonra Türkiye: İkinci Dünya Savaşı ve Sonrası” ünitesinde yer alan 4’er içerik ile Körfezde Savaş, Bir Projede Siz Yapın ile Avrupa Birliği (AB)’ne Doğru konularıdır.

9. Sınıf Tarih dersi kapsamında EBA’da 6 Ünite ve bu üniteler içinde yer alan 23 konu ile toplamda 297 içerik bulunduğu belirlenmiştir. Bu ders ve sınıf düzeyi kapsamında EBA’da en fazla içeriğe sahip olan ünite 59 içerik ile İlk Türk Devletleri ünitesidir. En az içeriğe sahip ünite de 32 içerik ile Uygarlığın Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesidir. Konu bazlı incelendiğinde ise en fazla 52 içerik ile “İlk Türk Devletleri” ünitesinde yer alan Asya’da Kurulan Türk Devletleri iken en az içeriğe sahip konu ise 1 içerik ile Orta Asya Uygarlıkları konusudur.

10. Sınıf Tarih dersi dâhilinde ünite ve ünite dışı 8 başlık ve bu başlıklar altında 21 konu ile toplamda 433 içeriğin yer aldığı belirlenmiştir. 10. sınıf Tarih dersi içerisinde EBA’da en fazla içeriğe sahip ünite 114 içerik ile Osmanlı Devleti: En Uzun Yüzyıl (1804 - 1913) ünitesi iken en az içeriğe sahip ünite ise 11 içerik ile Birinci Dünya Savaşı (1914 - 1918) ünitesidir. En fazla içeriğe sahip konu ise 63 içerik ile XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Osmanlı Devleti, en az içeriğe sahip konu ise 7 içerik ile Osman Bey Dönemi (1299 - 1326) olduğu tespit edilmiştir.

11. Sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi ile 12. sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi derslerinin içeriklerinin henüz hazırlanmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda Sosyal Bilgiler ve 8. sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin içeriklerinin ortaöğretim tarih dersi içeriklerine göre daha düzenli, daha görsel ve daha kullanışlı olduğu gözlemlenmiştir. Güvendi’nin (2014) çalışmasında İlkokul ve Ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre EBA’yı daha etkin kullandıklarına ilişkin ulaştığı sonuç araştırmamızda gözlemlediğimiz bu durumdan kaynaklı olabilir.

Araştırma sonucunda şu önerilerde bulunulabilir:

1. Sosyal Bilgiler ve Tarih derslerine ait EBA platformundaki ders içerikleri zenginleştirilmeli ve güncellenmelidir.
2. Sisteme daha fazla interaktif uygulama, canlandırma ve oyunlar eklenmelidir.
3. Ortaöğretim 11. sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ile 12. sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi derslerine ilişkin içerikler en kısa zamanda öğretmen ve öğrencilerin kullanımına sunulmalı.
4. Ortaokul T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi ile lise Tarih derslerinin konu anlatımlarında tekdüzelikten çıkılarak canlandırmalar ile daha eğlenceli hale dönüştürülmelidir.
5. Sadece belli başlı konularda değil, tüm ünite ve konular dâhilinde içerikler hazırlanmalıdır.
6. EBA'nın sürekli geliştirilebilmesi için akademik alanda yapılacak inceleme ve değerlendirme çalışmalarının artması gerekmektedir, bu nedenle MEB tarafından akademisyenlerin de sisteme giriş yapılabilmesine olanak tanınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akıncı, A. & Kurtoğlu, M. & Seferoğlu, S. S. (2012). Bir teknoloji politikası olarak fatih projesinin başarılı olması için yapılması gerekenler: bir durum analizi çalışması. XIV. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Akademik Bilişim 2012, Uşak.
- Aktay, S., Keskin, T. (2016). Eğitim bilişim ağı (eba) incelemesi, *Eğitim Kuram ve Araştırma Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 3, ss.27-44.
- Alabay, A. (2015). Ortaöğretim öğretmenlerinin ve öğrencilerinin eba(eğitimde bilişim ağı) kullanımına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bryman, A. (2001). Social research methods. New York: Oxford University Press.
- Çiftçi, S., Taşkaya, S. M., Alemdar, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin fatih projesine ilişkin görüşleri, *İlköğretim Online*, 12 (1), 227-240.
- Ekici, M., Arslan, İ., Tüzün, H. (2016). (EBA) Web portalı kullanılabilirliğinin göz izleme yöntemiyle değerlendirilmesi, *Eğitim Teknolojileri Okumaları*, 2016, Ed. Aytekin İşman, Hatice Ferhan Odabaşı, Buket Akkoyunlu., Ankara: Salmat Basım Yayıncılık
- Ekici, S., Yılmaz, B. (2013). Fatih projesi üzerine bir değerlendirme, *Türk Kütüphaneciliği*, 27 (2), 317-339.
- Glesne, C. (2013). Nitel Araştırmaya Giriş. Ersoy, A. ve Yalçınoğlu, P. (Çev. Ed.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gürol, M., Donmuş, V., Arslan, M. (2012). İlköğretim kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin fatih projesi ile ilgili görüşleri, *Eğitim Teknolojileri Araştırma Dergisi*, 3 (3).
- Güvendi, G. M. (2014). Millî eğitim bakanlığı'nın öğretmenlere sunmuş olduğu çevrimiçi eğitim ve paylaşım sitelerinin öğretmenlerce kullanım sıklığının belirlenmesi: eğitim bilişim ağı (eba) örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Karadağ, E. (2010). Eğitim bilimleri doktora tezlerinde kullanılan araştırma modelleri: nitelik düzeyleri ve analitik hata tipleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (1), 49-71.
- Karalar, H., Doğan, U. (2017). Teacher perception on educational informatics network: a qualitative study of a turkish anatolian high school, *International Education Studies*; Vol. 10, No. 4, pp. 101-112.
- Karatekin, K., Elvan, Ö., Öztürk, D. (2015). Sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenlerinin fatih projesi hakkındaki düşünceleri, *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (18), 81-114.

- Kurtdebe Fidan, N., Erbasan, Ö., Kolsuz, S. (2016). Sınıf öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı'ndan (eba) yararlanmaya ilişkin görüşleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 45, ss. 626-637.
- Merriam, S. B. (1998). *Qualitative Research and Case Study Applications in Education*. California: Jossey-Bass Publishing.
- Miles, M. B., Huberman, A. M. (2015). *Genişletilmiş Bir Kaynak Kitap: Nitel Veri Analizi*, Altun, S. A. ve Ersoy, A. (Çev. Ed.), Kılınç, A.Ç. (Böl. Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 323-343.
- Özkan, A., Deniz, D. (2014). Orta Öğretimde Görev Yapan Öğretmenlerin Fatih Projesine İlişkin Görüşleri, *Ege Eğitim Dergisi*, 15 (1), 161-175.
- Pala, F. K., Arslan, H., Özdiñç, F. (2017). Eğitim bilişim ağı web sitesinin otantik görevler ve göz izleme ile kullanılabilirliğinin incelenmesi, *İhlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 2(1), ss. 24-38.
- Polat, E. (2014). Öğretmen adaylarının fatih projesi çerçevesinde e-içerik geliştirme becerilerinin değerlendirilmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Timur, B., Yılmaz, Ş., İşseven, A. (2017). ortaokul öğrencilerinin eğitim bilişim ağı (eba) sistemini kullanmalarına yönelik görüşleri, *Asya Öğretim Dergisi*, Cilt: 5(1), ss.44-54.
- Tutar, M. (2015). Eğitim bilişim ağı (eba) sitesine yönelik olarak öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Türker, A., Güven, C. (2016). Lise öğretmenlerinin eğitim bilişim ağı (eba) projesinden yararlanma düzeyleri ve proje ile ilgili görüşleri, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 244-254.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık

İnternet Kaynakları

- EBA (Eğitim Bilişim Ağı) (2016). <http://www.eba.gov.tr/> 11.12.2016 tarihinde yararlanılmıştır.
- MEB-FATİH (Milli Eğitim Bakanlığı - Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi). (2016). <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/> 10.07.2016 tarihinde yararlanılmıştır.